

Uradni list

Evropske unije

C 375

Slovenska izdaja

Informacije in objave

Letnik 63

6. november 2020

Vsebina

II Sporočila

SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

Evropska komisija

2020/C 375/01	Obvestilo Komisije Ločeno zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev	1
---------------	---	---

Evropska centralna banka

2020/C 375/02	Sprememba okvira poklicne etike ECB (<i>To besedilo nadomešča del 0 Pravil za zaposlene v ECB v zvezi z okvirom poklicne etike v besedilu, objavljenem v Uradnem listu C 204 z dne 20. junija 2015, str. 3</i>)	25
---------------	---	----

Evropska komisija

2020/C 375/03	Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji (Zadeva M.9953 — CalSTRS/Altitude Group/AI THD)	42
2020/C 375/04	Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji (Zadeva M.10003 — DWS/Vertex Bioenergy)	43
2020/C 375/05	Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji (Zadeva M.9619 — CDC/EDF/ENGIE/La Poste)	44
2020/C 375/06	Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji (Zadeva M.8130 — Imerys/Alteo certain assets)	45

SL

IV *Informacije*

INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

Evropska komisija

2020/C 375/07	Menjalni tečaji eura — 5. november 2020	46
2020/C 375/08	Sklep Komisije z dne 22. julija 2020 o navodilih centralnemu administratorju evidence transakcij Evropske unije, naj v evidenco transakcij Evropske unije vnese spremembe preglednic nacionalnih dodelitev za letalstvo, kar zadeva pravice za letalstvo, ki jih v letu 2020 brezplačno dodelijo države članice, ki upravljajo operatorje zrakoplovov, ki so opravljali lete iz EU v Švico	47

V *Objave*

POSTOPKI V ZVEZI Z IZVAJANJEM POLITIKE KONKURENCE

Evropska komisija

2020/C 375/09	Predhodna priglasitev koncentracije (Zadeva M.9989 – BB Holding Investment/Duferdofin-Nucor) Zadeva, primerna za obravnavo po poenostavljenem postopku	57
---------------	---	----

II

(Sporočila)

SPOROČILA INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA KOMISIJA

OBVESTILO KOMISIJE

Ločeno zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev

(2020/C 375/01)

VSEBINA

1. UVOD	2
2. NAJBOLJŠE PRAKSE PRI ZBIRANJU NEVARNIH ODPADKOV IZ GOSPODINJSTEV	3
2.1 Gospodinjske kemikalije	6
2.1.1 Proizvodi za čiščenje gospodinjstva in osebno nego	7
2.1.2 Barve, laki, tiskarske barve in lepila	7
2.1.3 Gospodinjski in vrtni pesticidi	8
2.1.4 Fotokemikalije	8
2.1.5 Embalaža	9
2.2 Domači zdravstveni odpadki	9
2.2.1 Farmacevtski proizvodi	9
2.2.2 Ostri predmeti in drugi potencialno infektivni odpadki	10
2.3 Gradbeni odpadki in odpadki iz rušenja objektov	11
2.3.1 Azbestni odpadki	11
2.3.2 Obdelan les	12
2.3.3 Premogov katran in proizvodi, ki vsebujejo katran	13
2.4 Odpadki iz avtomobilskega vzdrževanja	13
2.4.1 Oljni filtri in kontaminirani absorpcijski materiali	13
2.4.2 Avtomobilski proizvodi, loščila za površine, tekočine proti zamrzovanju	14
2.5 Odpadki, ki vsebujejo živo srebro (razen OEE0)	14
3. DEJAVNIKI USPEHA ZA LOČENO ZBIRANJE NEVARNIH ODPADKOV IZ GOSPODINJSTEV	15
3.1 Gospodarske pobude	15
3.2 Prilagojene zmogljivosti za ločeno zbiranje	16
3.3 Ozaveščanje in obveščanje	18
3.4 Izvrševanje	21
4. VIRI	22
PRILOGA – Povezave na primere dobre prakse komuniciranja	24

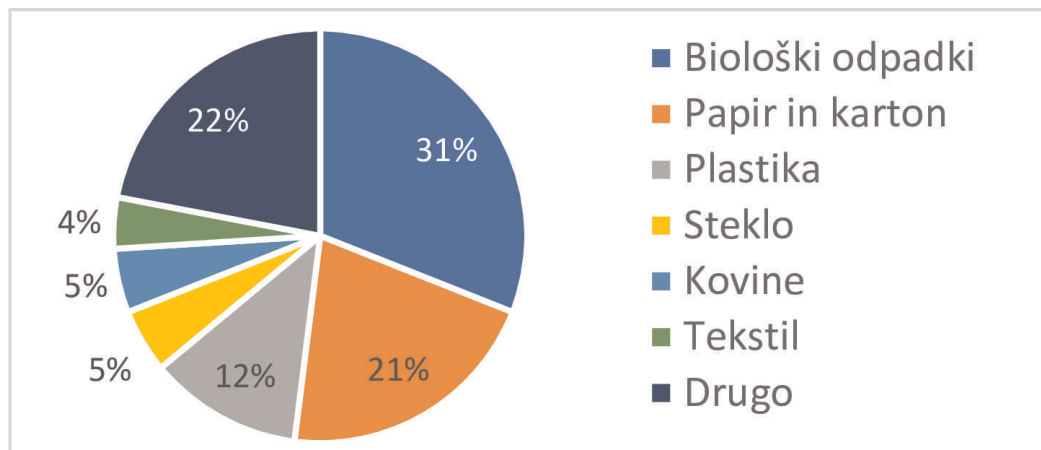
1. UVOD

Te smernice so pripravljene v skladu s členom 20(4) Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih ⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: okvirna direktiva o odpadkih), ki od Komisije zahteva, da sprejme smernice o ločenem zbiranju nevarnih odpadkov iz gospodinjstev, ki bodo državam članicam pomagale in jih spodbujale pri izvajanju obveznosti ločenega zbiranja iz člena 20(1) okvirne direktive o odpadkih.

Glavni cilj teh smernic je preprečevati tveganja za zdravje ljudi in okolje, zlasti pa za delavce, ki se ukvarjajo z odpadki, s pospeševanjem izvajanja ločenega zbiranja nevarnih odpadkov iz gospodinjstev. Njihov cilj je tudi izboljšati količino in kakovost materialov za pripravo za ponovno uporabo in predelavo, s tem da se prepreči onesnaženje drugih tokov materialov, ki vodi v obdelavo odpadkov, pri kateri viri ostajajo na nižjih stopnjah hierarhije ravnanja z odpadki, skladno s cilji okvirne direktive o odpadkih ⁽²⁾. Ta dokument želi prikazati tudi pregled najboljših praks pri izvajanju obveznosti ločenega zbiranja iz vse EU, zlasti na regionalni in lokalni ravni. Čeprav se te smernice ukvarjajo z učinkovitim ravnanjem z nevarnimi odpadki iz gospodinjstev, se je treba zavedati, da sta na prvem mestu še vedno preprečevanje in zmanjševanje, skladno s hierarhijo ravnanja z odpadki. Zato so izredno pomembne kampanje ozaveščanja, da se čim bolj zmanjša uporaba nevarnih proizvodov v gospodinjstvih.

Te smernice so naslovljene na organe držav članic na lokalni, regionalni in centralni ravni ter na izvajalce dejavnosti ravnanja z odpadki. Njihov namen je, da se jim zagotovi pomoč ter olajša delo pri pripravi in izvajanju programov ločenega zbiranja nevarnih odpadkov iz gospodinjstev.

Slika 1: Sestava komunalnih odpadkov v Evropi

Vir: podatki Svetovne banke (2018) in Eurostata (2008). ⁽³⁾

Nevarni odpadki iz gospodinjstev (v nadaljnjem besedilu: NOG) običajno predstavljajo 1 % teže komunalnih odpadkov (brez odpadne električne in elektronske opreme; v nadaljnjem besedilu: OEEO) ⁽⁴⁾. To znaša ⁽⁵⁾ od 1 do 6 kg na prebivalca letno. Vendar je podatke na ravni držav težko primerjati, saj imajo države različne postopke poročanja in kategorije (npr. vključitev OEEO ali jedilnih masčob).

⁽¹⁾ UL L 312, 22.11.2008, str. 3.

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2018/851 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2008/98/ES o odpadkih (UL L 150, 14.6.2018, str. 109, uvodna izjava 41).

⁽³⁾ Za pregled sestave odpadkov v različnih tokovih odpadkov glej na primer Andreasi et al. (2017).

⁽⁴⁾ Adamcová, D., et al. (2016).

⁽⁵⁾ EEA (2015) in D'ewwilverwaltung (2018).

Večina komunalnih odpadkov, pri katerih so glavni vir odpadki iz gospodinjstev, običajno pride iz šestih tokov odpadkov (glej sliko 1). NOG so sicer kot majhna frakcija zajeti pod „Drugo“, vendar je njihova pomembnost razmeroma večja, ker bi lahko ovirali visoko kakovostno recikliranje drugih frakcij in zaradi varnostnih pomislekov.

Te smernice ne obravnavajo posebej tokov odpadkov, zajetih z drugo zakonodajo Unije na področju odpadkov, kot so baterije, OEEO, odpadna olja ali izrabljena vozila, za katere se že uporabljajo posebni sistemi zbiranja in ravnanja. Vendar so izkušnje, pridobljene z upravljanjem teh bolj specifičnih sistemov zbiranja, in morebitne sinergije z njimi lahko pomembni za ločeno zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev.

Te smernice niso zavezujoče. Za uradno razlago prava EU je pristojno samo Sodišče Evropske unije.

2. NAJBOLJŠE PRAKSE PRI ZBIIRANJU NEVARNIH ODPADKOV IZ GOSPODINJSTEV

NOG vključujejo širok razpon materialov, ki imajo različne nevarne lastnosti. Nevaren odpadek je v členu 3(2) okvirne direktive o odpadkih opredeljen kot „odpadek, ki kaže eno ali več nevarnih lastnosti iz Priloge III“ k navedeni direktivi. Primeri te vrste odpadkov, ki običajno nastanejo v gospodinjstvih, so: barve in laki, vrtni pesticidi, čistilni proizvodi, nekatera neuporabljena zdravila, nekateri odpadki iz neprofesionalnega hišnega in avtomobilskega vzdrževanja.

Merila za razvrščanje odpadkov, ki se nanašajo na lastnosti, zaradi katerih lahko odpadek postane nevaren, so opisana v navedeni prilogi in se po potrebi uporabljajo pri razvrstitvi odpadka kot nevarnega ali nenevarnega, pri čemer se upoštevajo njegov izvor, vrsta in vpis na Evropski seznam odpadkov (Odločba 2000/532/ES) ⁽⁶⁾.

Seznam odpadkov zagotavlja referenčno nomenklaturu za opredelitev in razvrščanje odpadkov ter je zavezujoč glede odpadkov, ki naj bi veljali za nevarne. Na seznamu navedeni odpadki so po skupinah razvrščeni v različna poglavja in podpoglavja glede na vir in sestavo. Odpadek je lahko v celoti opredeljen s šestmestno kodo. Na tem seznamu so nevarni odpadki označeni z zvezdico (*).

Koraki, ki jim je treba slediti pri dodelitvi oznake odpadka posameznemu toku odpadkov, in prednostni vrstni red, ki se uporabi pri proučevanju različnih poglavij, so opisani v prilogi k Odločbi 2000/532/ES. Nadaljnje smernice o razvrščanju odpadkov in dodeljevanju oznak odpadkov so na voljo v Obvestilu Komisije o tehničnih smernicah o razvrščanju odpadkov ⁽⁷⁾.

Lastnosti in obdelava različnih nevarnih odpadkov iz gospodinjstev se med seboj sicer močno razlikujejo, vendar so bili na podlagi pregleda obstoječih najboljših praks za zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjstev ugotovljeni naslednji sistemi ločenega zbiranja odpadkov:

- redno pobiranje na določeni lokaciji (npr. mobilno zbirno mesto) ali od vrat do vrat (na dva tedna ali pogosteje),
- vračanje v trgovini,
- odlaganje v zbirnih centrih.

⁽⁶⁾ Odločba Komisije 2000/532/ES z dne 3. maja 2000 o nadomestitvi Odločbe 94/3/ES o oblikovanju seznama odpadkov skladno s členom 1(a) Direktive Sveta 75/442/EGS o odpadkih in Odločbe Sveta 94/904/ES o oblikovanju seznama nevarnih odpadkov skladno s členom 1(4) Direktive Sveta 91/689/EGS o nevarnih odpadkih (UL L 226, 6.9.2000, str. 3).

⁽⁷⁾ Obvestilo Komisije o tehničnih smernicah o razvrščanju odpadkov (UL C 124, 9.4.2018, str. 1).

V EU se približno dve tretjini ločeno zbranih NOG zbereta v zbirnih centrih, preostala tretjina pa večinoma z rednim pobiranjem, predvsem na mobilnih zbirnih mestih. Za nekatere tokove odpadkov, kot so baterije in OEEO, so na voljo zbirna mesta v prostorih prodaje na drobno. ⁽⁸⁾

Nekateri NOG se še vedno ne odstranjujejo ustrezno ⁽⁹⁾ in se zavržejo v smetnjake za preostale odpadke ali, v manjši meri, odstranjujejo na načine, ki lahko znatno ogrožajo zdravje in okolje, kot je splakovanje v odtok. ⁽¹⁰⁾

Slika 2: Sistemi ločenega zbiranja in obdelave nevarnih odpadkov iz gospodinjstev

Primer dobre prakse 1 ⁽¹¹⁾

Veliko vojvodstvo Luksemburg ima celosten sistem zbiranja odpadkov, ki zagotavlja obsežne in brezplačne zmogljivosti za zbiranje NOG: 18 stacionarnih zbirnih mest, kamor lahko državljani prinesejo nevarne snovi (tj. eno mesto na 35 000 prebivalcev), mobilno pobiranje se izvaja štirikrat na leto, zbiranje na domu pa poteka na zahtevo. V okviru sistema se zbere več kot 5 kg NOG na prebivalca letno ⁽¹²⁾.

Kampanje obveščanja prek digitalnih orodij in posebnih podpornih storitev so predvidene za ciljne skupine, kot prebivalci večstanovanjskih stavb. Pri najcelovitejših sistemih zbiranja lahko prebivalci večstanovanjskih stavb ločeno odložijo do 27 različnih tipov odpadkov, vključno z NOG.

⁽⁸⁾ http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/household_report.pdf

⁽⁹⁾ Letcher in Vallero (2019).

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/household_report.pdf

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/20180227_Haz_Waste_Final_RepV5_clear.pdf

⁽¹²⁾ D'eweltverwaltung (2018).

Primer dobre prakse 2

Okoljske službe v helsinški regiji (Finska) so na metropolitanskem območju namestile 50 zabojnikov za brezplačno zbiranje širokega razpona tokov odpadkov, vključno z NOG. Zaradi čim boljše dostopnosti so zabojniki na bencinskih postajah, v supermarketih in drugih trgovinah. Zabojniki so zaradi zagotovitve varnosti dostopni le med obratovalnim časom, pri podpori zmogljivostim, ki jih ne upravlja osebje, pa sodeluje lokalna policija. V zabojnikih se zbirajo naslednji NOG:

- hladilna in zavorna tekočina ter tekočina za sklopko,
- odpadna olja, oljni filtri in drugi oljni odpadki,
- topila, kot so terpentini, razredčila, aceton (tudi odstranjevalci laka za nohte),
- pralne tekočine na podlagi topila,
- barve, lepila, laki, snovi za zaščito lesa,
- močne kisline, kot je žveplova kislina,
- posode pod tlakom, ki vsebujejo plin in ki so vsebovale pline,
- razpršilniki,
- alkalne pralne tekočine,
- pesticidi in razkužila,
- kemikalije za fotografske namene.

Nekatere NOG je mogoče odložiti samo v zbirnih centrih: električne in elektronske odpadke (brezplačno), impregniran les (brezplačno) in odpadke, ki vsebujejo azbest (10 EUR za vsakih 100 litrov, leta 2015).

Primer dobre prakse 3 ⁽¹³⁾

V mestu Odense (Danska) vsako gospodinjstvo prejme 40-litrsko rdečo škatlo za shranjevanje in prevoz NOG. Odvoz škatle je mogoč na štiri načine:

- odvoz na zahtevo neposredno iz gospodinjstva proti plačilu,
- odvoz iz večstanovanjskih stavb z mobilnim tovornjakom, prilagojenim za zbiranje NOG,
- odvoz, ki ga opravijo gospodinjstva, na eno od dveh sprejemnih mest za NOG, kjer je na voljo osebje,
- odvoz, ki ga opravijo gospodinjstva med nekaterimi konci tedna v običajne zbirne centre.

Odense na leto zbere približno 300 ton NOG, kar znaša približno 1,6 kg na prebivalca letno. Največji delež NOG zajemajo barve in laki, ki predstavljajo 66–75 % vseh zbranih NOG. Preostalo je mešanica kislin, pesticidov, razpršilnikov in različnih drugih kemikalij.

Ker zbiranje upravlja usposobljeno osebje, sta kakovost in homogenost zbranih tokov veliki. Zbiranje nevarnih odpadkov se v glavnem financira s splošno pristojbino za odpadke, ki jo plačujejo vsa gospodinjstva v mestni občini. Strošek na prebivalca je približno 3,3 EUR letno (na podlagi informacij iz leta 2014).

⁽¹³⁾ https://www.acrplus.org/images/project/R4R/Good_Practices/GP_Odense_hazardous-waste-collection.pdf

Primer dobre prakse 4 ⁽¹⁴⁾

V Parizu (Francija) poleg zbirnih centrov in zbiranja na zahtevo na ravni gospodinjstva uporabljajo „Trimobiles“ (mobilna zbirna mesta na trikolesnih vozilih). Ta vozila je v manj kot eni uri mogoče preoblikovati v mobilno zbirno mesto. V letu 2012 je bilo v mreži 6 mobilnih zbirnih mest, ki so se uporabljala na 30 različnih lokacijah.

Odvoz, katerega pogostost je odvisna od lokalnih okoliščin, poteka enkrat do sedemkrat na mesec. Vsaka enota ostane na isti lokaciji pol dneva. Zbira se več frakcij odpadkov, vključno z gradbenimi odpadki in odpadki iz rušenja objektov, OEEO in lesom. Stopnja zajetja v teh mobilnih zbirnih mestih je visoka: 65 % vseh zbranih NOG na ciljnih območjih. Leta 2017 je bilo zbranih 323 ton nevarnih odpadkov ⁽¹⁵⁾.

Storitev se zagotavlja samo gospodinjstvom in je brezplačna. Sistem večinoma financirajo lokalni organi in stane približno 2 EUR na prebivalca letno tako za mobilna zbirna mesta kot za tradicionalne zbirne centre. Majhen delež celotnega financiranja v primeru OEEO prispeva sistem razširjene odgovornosti proizvajalca. V Parizu znaša strošek odpadkov, zbranih s trikolesniki, približno 300 EUR/tono, medtem ko je strošek tradicionalnega zbirnega centra približno 75 EUR/tono (poročilo iz leta 2014).

Primer dobre prakse 5 ⁽¹⁶⁾

Talin (Estonija) kot zbirna mesta za NOG uporablja obnovljene ladijske kontejnerje, opremljene s policami, predali in ustreznim skladiščnim prostorom. Zabojniki so postavljeni na osrednjih lokacijah, da so blizu prebivalcem. S to prakso se je zbiranje NOG z 12 ton (0,03 kg/prebivalca/leto) v letu 2000 povečalo na 158 ton (0,4 kg/prebivalca/leto) v letu 2013.

Strošek takega zabojnika za zbiranje odpadkov se je v letu 2005 gibal od 3 700 EUR do 4 500 EUR, odvisno od velikosti zabojnika (20–30 m³). Razpon stroškov upravljanja enega zbirnega mesta je bil od 46 EUR na mesec v letu 2004 do 70 EUR na mesec v letu 2013.

2.1 Gospodinjske kemikalije

V večini držav članic občine gospodinjske kemikalije že zbirajo ločeno. Za to običajno poskrbijo z rednimi pobiranjem in zbirnimi centri, pa tudi z dopolnilnimi mehanizmi prek distributerjev, ki to počnejo prostovoljno.

Zbiranje in obdelavo nevarnih gospodinjskih kemikalij financirajo predvsem občine. Organizacija in financiranje zbiranja in obdelave sta lahko tudi predmet sistemov razširjene odgovornosti proizvajalca, kot je to v Franciji od leta 2011. V Franciji nekaj takih sektorskih sistemov zajema gospodinjske kemikalije, uvrščene pod pojem „posebni razpršeni odpadki“ (*déchets diffus spécifiques* ⁽¹⁷⁾), ki nastanejo v gospodinjstvih ter vključujejo pirotehnične proizvode, ogljikovodike, gasilne aparate, lepila, topila in običajne gospodinjske kemikalije. Pirotehnične naprave se zbirajo prek mreže trgovcev v skladu s pogodbo sektorskega sistema Aper Pyro.

⁽¹⁴⁾ https://www.acrplus.org/images/project/R4R/Good_Practices/GP_ORDIF_mobile-civic_amenity_site.pdf

⁽¹⁵⁾ <https://cdn.paris.fr/paris/2020/06/10/4beadd723295ce69dcd7acbcbe0a582f.pdf>

⁽¹⁶⁾ https://www.acrplus.org/images/project/R4R/Good_Practices/GP_Tallinn_hazardous-waste-collection.pdf

⁽¹⁷⁾ <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/dechets-diffus-specifiques-menagers>

Primer dobre prakse 6

V Bruslju (Belgija) lahko državljani odpadne gospodinjske kemikalije odložijo v mobilni tovornjak „Proxy Chimik“. Tovornjak redno obišče približno 100 lokacij v Bruslju in na vsakem mestu ostane 45 minut. Pogostost storitve je enkrat mesečno ali enkrat na dva meseca, odvisno od lokacije.

Ocenjuje se, da je bilo leta 2012 s takim mobilnim zbiranjem zbranih 0,4 kg NOG na prebivalca. Odpadki se na kraju samem preverijo in šele potem sprejmejo, da se izogne onesnaženju in zdravstvenim tveganjem ter čim bolj poveča možnost njihove predelave (tj. tekočine in trdne snovi je treba prinesiti ločeno ter v izvorni embalaži; ime proizvoda mora biti napisano na embalaži). Osebuje je zagotovljeno osnovno usposabljanje o kemikalijah, da uporablja merila za sprejemanje odpadkov.

Obveščanje vključuje: jasna navodila za prebivalce, brošure, spletišča in mobilne aplikacije za obveščanje prebivalcev o urniku zbiranja. Zagotovljeno je javno financiranje, tako da je zbiranje NOG za prebivalce brezplačno.

2.1.1 Proizvodi za čiščenje gospodinjstva in osebno nego

Čistilna sredstva in proizvodi za osebno nego (kozmetični izdelki, barve za lase, laki za nohte, odstranjevalci laka za nohte itd.) se, če so nevarni, obravnavajo v skladu z naslednjimi ustreznimi oznakami s seznama odpadkov:

20 01 13* – topila;

20 01 14* – kisline;

20 01 29* – čistila (detergenti), ki vsebujejo nevarne snovi.

Mnoga čistilna sredstva za vsakodnevno uporabo v gospodinjstvih lahko pri odlaganju postanejo nevaren odpadki, saj pogosto vsebujejo topila, kisline, luge, abrazivne materiale, površinsko aktivne snovi, belila in druge nevarne sestavine. Poleg drugih nevarnih lastnosti so lahko vnetljiva ali jedka.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Proizvodi za čiščenje gospodinjstva in osebno nego se na splošno sežgejo. Ponovna uporaba proizvodov za osebno nego, kot so kozmetični izdelki, ni običajna praksa, vendar obstajajo nekatere pobude, za katere se zavzemajo NVO.

2.1.2 Barve, laki, tiskarske barve in lepila

Barve so mešanica topil, pigmentov, mineralov, smol, površinsko aktivnih snovi in drugih dodatkov. Frakcija proizvoda po čiščenju čopičev in vsebnikov konča v kanalizaciji in površinskih vodah. Barve, ki temeljijo na topilih, med uporabo in ob koncu življenjske dobe v zrak izpuščajo hlapne organske spojine.

Odpadne barve in topila, ki vsebujejo nevarne snovi, predstavljajo znaten del NOG. Ustrezna oznaka na seznamu odpadkov je:

20 01 27* – barve, tiskarske barve, lepila in smole, ki vsebujejo nevarne snovi.

Primer dobre prakse 7

„RePaint“ je mreža za ponovno uporabo barv, vzpostavljena po vsem Združenem kraljestvu (sponzorira jo velik distributer barv, da se zagotovijo strokovno znanje, prepoznavnost in financiranje), ki zbira ostanke barv in jih predela v nove barve, ki jih brezplačno ali po nizki ceni ponovno distribuira posameznikom, skupnostim in dobrodelnim organizacijam. Spoštujejo se stroga merila za sprejemanje, da ne pride do onesnaženja (npr. barva bo sprejeta le, če je še vedno v izvirnem vsebniku).

„RePaint“ upravlja več kot 74 odlagalnih mest, kot so zbirni centri ali zmogljivosti, ki jih upravljajo prostovoljci, ter vsako leto ponovno distribuira več kot 300 000 litrov barve. Letni stroški upravljanja odlagalnega mesta znašajo okoli 10 000 EUR, odvisno od obsega in lokacije.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: V EU se barve ob koncu življenjske dobe najpogosteje sežgejo, nekaj pa se jih tudi ponovno uporabi in reciklira. Odlaganje barv, ki vsebujejo topila (20 01 27*), na odlagališčih ni dovoljeno na podlagi člena 5(3) Direktive 1999/31/ES o odlaganju odpadkov na odlagališčih ⁽¹⁸⁾, ki prepoveduje, da bi se na odlagališčih odlagali tekoči odpadki in odpadki, ki so razvrščeni kot vnetljivi.

2.1.3 Gospodinjski in vrtni pesticidi

Pesticidi so snovi, ki se kot aktivne snovi nahajajo v fitofarmaceutskih sredstvih in biocidnih proizvodih. Čeprav so gospodinjski pesticidi formulirani posebej za nepoklicno/domačo uporabo, vsebujejo aktivne sestavine, ki so za nečiljne rastline in živali strupene, zlasti za rastline (herbicidi), žuželke (insekticidi) ali glive (fungicidi). Nekateri pesticidi so lahko obstojni, bioakumulativni in strupeni v primeru zaužitja ter dražilni za oči in kožo. Tveganjem za zdravje in okolje zaradi odstranjevanja teh proizvodov se je mogoče izogniti, vendar je to močno odvisno od tega, ali potrošniki upoštevajo navodila za odstranjevanje. Najpogosteje uporabljen sistem zbiranja v državah članicah za te odpadke je zbiranje od gospodinjstev prek lokalnega zbirnega centra.

Veljavna oznaka na seznamu odpadkov za odpadne pesticide iz gospodinjstev je:

20 01 19* – pesticidi.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Odpadni gospodinjski vrtni pesticidi in kemikalije običajno niso primerni za recikliranje. Sistemi ravnanja z odpadki so običajno osredotočeni na zmanjševanje njihove uporabe in pravilno odstranjevanje ob koncu življenjske dobe. V večini primerov se odpadni pesticidi uničijo s sežigom pri visoki temperaturi.

2.1.4 Fotokemikalije

Ta kategorija nevarnih odpadkov se je od pojava digitalne fotografije zmanjšala, vendar nekatera gospodinjstva še vedno razvijajo fotografski film in ustvarjajo odtise, za kar porabijo velike količine nevarnih kemikalij. Tekoči odpadki iz fotografskega postopka vsebujejo snovi, kot so hidrokinin, žveplov sulfit, srebro, živosrebrov klorid, kadmij, ferocianid, kisline in formaldehid. Te je mogoče najti v odpadkih fotografske kopeli, odpadkih razvijalca barv, belilu, fiksirni raztopini in odpadkih fiksirne raztopine. Veljavna oznaka na seznamu odpadkov je:

20 01 17* – fotokemikalije.

Nemčija in Danska od lastnikov fotografskih trgovin zahtevata, da te odpadke od gospodinjstev brezplačno vzamejo nazaj. Odgovorni so tudi za njihovo odstranjevanje.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Fotokemični odpadki se običajno reciklirajo, finančna spodbuda pa je povezana s pridobivanjem srebra. Za ponovno pridobivanje srebra se po navadi uporablja elektroliza, ki pa je kapitalsko intenzivna metoda.

⁽¹⁸⁾ Direktiva Sveta 1999/31/ES z dne 26. aprila 1999 o odlaganju odpadkov na odlagališčih (UL L 182, 16.7.1999, str. 1).

2.1.5 Embalaža

Odpadna embalaža, ki vsebuje nevarne snovi in zmesi (kot so tiste, navedene v zgornjih oddelkih), velja za nevaren odpadki in jo je mogoče ločeno zbirati prek zbirnega centra ali rednih pobiranj nevarnih odpadkov iz gospodinjstev. Uporabljajo se naslednje kategorije s seznama odpadkov:

15 01 10* – embalaža, ki vsebuje ostanke nevarnih snovi ali je onesnažena z nevarnimi snovmi.

Nadaljnja navodila glede razvrščanja vsebnikov nevarnih snovi in zmesi ter glede tega, kdaj naj veljajo za „prazne“, je mogoče najti v Obvestilu Komisije o tehničnih smernicah o razvrščanju odpadkov. ⁽¹⁹⁾ Prazna embalaža iz gospodinjstev se običajno zbira v okviru sistemov ločenega zbiranja ali kot mešan komunalni odpadki.

2.2 Domači zdravstveni odpadki

2.2.1 Farmacevtski proizvodi

V gospodinjstvih je običajno mogoče najti različne farmacevtske izdelke, od analgetikov, antibiotikov, zdravil za hormonsko nadomestno terapijo, oralnih zdravil za kemoterapijo do antidepresivov, in velik delež jih postane odpadki ⁽²⁰⁾. Direktiva 2001/83/ES o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini ⁽²¹⁾ (člen 127b) od držav članic zahteva zagotovitev, da se za zdravila, ki niso bila uporabljena ali jim je pretekel rok uporabnosti, uporabljajo ustrezni sistemi zbiranja. Države članice izvajajo to obveznost tako, da od lekarn ali zbirnega centra ⁽²²⁾ zahtevajo sprejetje odpadnih farmacevtskih proizvodov. Druge zbirne lokacije, ki se uporabljajo v EU, vključujejo domove za nego in upokojske skupnosti. Obdobja zbiranja so različna: od enodnevnega do neprekinjenega ali rednega zbiranja.

Ustrezne oznake s seznama odpadkov so:

20 01 31* – citotoksična in citostatična zdravila;

20 01 32 – zdravila, ki niso navedena v 20 01 31*.

Ločeno zbiranje farmacevtskih odpadkov je pomembno ne glede na razvrstitev posameznih izdelkov med nevarne ali nenevarne odpadke, saj iz gospodinjstev lahko pridejo v okolje. Na primer, v izpušnih odplak iz komunalnih čistilnih naprav za odpadne vode (kanalizacija) je mogoče zaslediti izločene farmacevtske izdelke, pa tudi neuporabljene farmacevtske izdelke, odvržene v umivalnike in straniščne školjke ⁽²³⁾. Čistilne naprave za odpadne vode so namenjene predvsem čiščenju izločkov in drugih običajnih organskih snovi, ne pa odstranjevanju farmacevtskih izdelkov. Posledično je v površinskih vodah mogoče najti vse več farmacevtskih izdelkov, skupaj z njihovimi ostanki ⁽²⁴⁾ ⁽²⁵⁾.

Države članice, kot sta Francija ⁽²⁶⁾ in Španija ⁽²⁷⁾, so za financiranje zbiranja vzpostavile sisteme razširjene odgovornosti proizvajalca za farmacevtske izdelke s pretečenim rokom.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Zbrana zdravila s pretečenim rokom se običajno sežgejo pri visoki temperaturi.

⁽¹⁹⁾ Obvestilo Komisije o tehničnih smernicah o razvrščanju odpadkov (UL C 124, 9.4.2018, str. 1).

⁽²⁰⁾ Po ocenah nemške agencije za okolje (Umweltbundesamt) se približno 30 % prodanih količin ne uporabi in se zavržejo.

⁽²¹⁾ Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL L 311, 28.11.2001, str. 67).

⁽²²⁾ Okolju prijazno zdravstveno varstvo (Health care without harm – HCWH). Evropa je za obravnavanje farmacevtskih proizvodov v okolju in farmacevtskih odpadkov pripravila podatkovno zbirko, katere namen je zagotoviti pregled nad trenutnimi in preteklimi pobudami lokalnih, regionalnih in nacionalnih NVO, evropskimi projekti ter nacionalnimi/regionalnimi organi držav članic EU: http://saferpharma.org/pie-initiatives-database/?_sft_area_of_interest=unused-expired-pharmaceutical-disposal-practices.

⁽²³⁾ OECD 2019 – <https://www.oecd.org/chemicalsafety/pharmaceutical-residues-in-freshwater-c936f42d-en.htm>.

⁽²⁴⁾ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29890607> in <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2012.04.028>

⁽²⁵⁾ aus der Beek, T., et al. (2016).

⁽²⁶⁾ Ademe (2017).

⁽²⁷⁾ <https://www.sigre.es/>

Primer dobre prakse 8

V Franciji se sistem razširjene odgovornosti proizvajalca za farmacevtske proizvode izvaja prek organizacije „Cyclamed“, ki usklajuje ločeno zbiranje farmacevtskih proizvodov. Cyclamed organizira kampanje ozaveščanja za paciente in partnerstva z vsemi akterji v farmacevtski dobavni verigi. V sistemu sodeluje več kot 21 000 lekarn, 200 distributerjev in 190 laboratorijev. Cyclamed uspe zbrati 62 % neuporabljenih zdravil. Skupna zbrana količina je 10 500 ton ali 162 g na prebivalca letno.

Skupni stroški sistema zbiranja znašajo približno 10 milijonov EUR, kar se krije iz prispevka proizvajalcev, ki je 0,0032 EUR na škatlico zdravil brez DDV. Približno 50 % stroškov je povezanih z odstranjevanjem odpadkov (250 ton), vključno s stroški sežiga (120 EUR/tono), skladiščenja in prevoza. ⁽²⁸⁾ Škatle za zbiranje, zagotovljene lekarnam, predstavljajo približno 25 % skupnih stroškov, obveščanje 10 % in splošno upravljanje 5 %. Preostanek zajema študije, raziskave in različne druge stroške.

2.2.2 Ostri predmeti in drugi potencialno infektivni odpadki

Infektivni odpadki so tisti, ki vsebujejo za življenje sposobne mikroorganizme ali njihove toksine, za katere je znano ali zanesljivo, da pri človeku ali drugih živih organizmih povzročajo bolezen (Priloga III k okvirni direktivi o odpadkih). Ta vrsta odpadkov običajno nastane v bolnišnicah, laboratorijih in z njimi povezanih zdravstvenih ustanovah. Podobni odpadki lahko nastanejo tudi pri samozdravljenju in samoopazovanju pacientov na domu, brez poseganja zdravstvenega osebja. To lahko zajema uporabljene igle, ki jih pacienti uporabljajo za zdravljenje različnih bolezni, vključno s sladkorno boleznijo, in odpadke iz diagnostičnih naprav za samotestiranje v primeru prenosljivih nalezljivih bolezni. Informacije o različnih vrstah povzročiteljev okužbe in različnih vrstah zdravstvenih odpadkov zagotavlja Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) ⁽²⁹⁾. Posebna nacionalna pravila glede zbiranja in obdelave takih odpadkov se na splošno uporabljajo za odpadke, ki nastanejo v zdravstvenih ustanovah, kot so bolnišnice, laboratoriji ali veterinarske klinike, ne uporabljajo pa se za zdravstvene odpadke, ki nastanejo doma, za katere običajno ni ločenih sistemov zbiranja, razen tistih, ki se uporabljajo za uporabljene farmacevtske izdelke (kot je opisano zgoraj).

Za ločeno zbrane infektivne komunalne odpadke ni nobene ustrezne oznake s seznama odpadkov. Trenutno bi se ob uporabi metodologije iz priloge k Odločbi 2000/532/ES za tovrstne odpadke iz gospodinjstev lahko uporabljale naslednje oznake s seznama odpadkov:

- 20 03 01 – mešani komunalni odpadki;
- 20 03 99 – komunalni odpadki, ki niso navedeni drugje.

⁽²⁸⁾ https://www.cyclamed.org/wp-content/uploads/2019/09/CYCLAMED_INFOGRAPHIE_2018-3-1024x1024.jpg

⁽²⁹⁾ SZO, 2014. Safe management of wastes from health-care activities (Varno ravnanje z odpadki iz dejavnosti zdravstvenega varstva), https://www.who.int/water_sanitation_health/publications/wastemanag/en/.

Primer dobre prakse 9

Francija je vzpostavila sistem razširjene odgovornosti proizvajalca za nekatere potencialno infektivne medicinske proizvode, zlasti za ostre predmete, komplete za testiranje in izrabljene medicinske pripomočke. Ustanovljena je bila organizacija „DASTRI“ za izpolnitev te obveznosti v imenu proizvajalcev. Organizacija zagotavlja namenske vsebnike za igle, imenovane „Needle Boxes“, ki jih je treba vrniti lekarnam, ki sodelujejo z njo.

V šestih letih je bilo pacientom razdeljenih 12 milijonov vsebnikov za ostre predmete in v letu 2018 je bilo varno zbranih in obdelanih 83 % ostrih predmetov.

Zaradi pandemije COVID-19, ki je bila razglašena marca 2020, so nekatere države članice ali njihove regije vzpostavile posebne ureditve zbiranja ⁽³⁰⁾ za mešane odpadke iz gospodinjstev s pacienti, ki jih je prizadel COVID-19. Na splošno pa, kakor je navedeno v navodilih ⁽³¹⁾ Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) in nadalje obravnavano v navodilih služb Komisije ⁽³²⁾, se taki odpadki zbirajo skupaj s frakcijo nesortiranih komunalnih odpadkov, ne da bi bili vzpostavljeni nadaljnji posebni ukrepi za zbiranje.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Infektivni odpadki se običajno sežgejo, kar je naloga izvajalcev dejavnosti ravnanja z odpadki, ki so pooblaščen za sprejemanje infektivnih odpadkov. Druga možnost je obdelava infektivnih odpadkov s parno sterilizacijo ali kemična obdelava. Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2019 objavila celosten pregled ⁽³³⁾ tehnologij za obdelavo zdravstvenih odpadkov.

2.3 Gradbeni odpadki in odpadki iz rušenja objektov**2.3.1 Azbestni odpadki**

Pojem azbest se nanaša na skupino mineralnih silikatnih vlaken, ki spadajo v mineraloško skupino mineralov serpentini in amfiboli in se pojavljajo v naravi. Azbest je nevaren mineral z vlaknasto strukturo, ki ima ob vdihovanju resne, včasih smrtno, dolgotrajne učinke na zdravje, vključno z rakom. V preteklosti so ga zaradi požarne in toplotne odpornosti široko uporabljali za izolacijo in druge namene.

Azbest je snov, ki je razvrščena med rakotvorne snovi kategorije 1 ⁽³⁴⁾, v skladu s Prilogo III k okvirni direktivi o odpadkih pa je odpadki, ki vsebuje tako snov in presega mejno koncentracijo 0,1 %, opredeljen kot nevaren. Na odpadke, ki vsebujejo azbest in lahko nastanejo v gospodinjstvih, bodisi kot posledica rušitvenih ali obnovitvenih del bodisi kot posledica zavrženja določene (stare) opreme, se nanaša več oznak na seznamu odpadkov:

- 16 02 12* – zavržena oprema, ki vsebuje prosti azbest;
- 16 02 15* – nevarne sestavine, odstranjene iz zavržene opreme;
- 17 06 01* – izolirni materiali, ki vsebujejo azbest;
- 17 06 05* – gradbeni materiali, ki vsebujejo azbest.

⁽³⁰⁾ Pregled po državah članicah/regijah je na voljo na spletni strani ACR+, ki se nanaša na COVID-19, <https://www.acrplus.org/en/municipal-waste-management-covid-19>.

⁽³¹⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/infection-prevention-control-household-management-covid-19>

⁽³²⁾ Waste management in the context of the coronavirus crisis (Ravnanje z odpadki v kontekstu koronavirusne krize) (april 2020), https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/waste_management_guidance_dg-env.pdf.

⁽³³⁾ https://www.who.int/water_sanitation_health/publications/technologies-for-the-treatment-of-infectious-and-sharp-waste/en/

⁽³⁴⁾ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

Čeprav je proizvodnja azbesta v EU prepovedana z omejitvijo v skladu z vnosom št. 6 Priloge XVII k uredbi REACH ⁽³⁵⁾, je ta še vedno širše navzoč v najrazličnejših materialih in proizvodih z dolgi življenjskimi dobami, na primer v materialih, ki jih je mogoče najti v stavbah, kot so beton, strešna kritina, izolacija, cevi itd. Tudi državljani, ki se ukvarjajo z dejavnostmi „napravi sam“, prinašajo (vezane, nedrobljive) azbestne odpadke v zbirne centre v različnih državah. Opozoriti je treba, da so vse države članice uvedle zakonodajo, ki strogo ureja zaščito delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu, v skladu z Direktivo 2009/148/ES ⁽³⁶⁾. Delo z materiali, ki vsebujejo azbest, bi morali opravljati le usposobljeni strokovnjaki, in se ne bi smelo izvajati kot dejavnost „napravi sam“.

Primer dobre prakse 10

London (Združeno kraljestvo) zagotavlja storitve zbiranja na zahtevo za zavit azbest. Prebivalci lahko letno zaprosijo za en subvencioniran odvoz 15 m³ azbesta (ali sedmih vreč odpadnega gradbenega materiala), ki se brezplačno poberejo na domu. Storitev je zaradi čim večje stroškovne učinkovitosti dana v podizvajanje zasebnim izvajalcem, izbranim s konkurenčnim postopkom.

Primer dobre prakse 11

Regija Flandrija (Belgija) si prizadeva postati „varna pred azbestom“ do leta 2040. Eden od ukrepov politike gospodinjstvom omogoča, da nedrobljiv (vezan) azbest, ki je posledica obnovitvenih dejavnosti „napravi sam“, pripeljejo v zbirni center ali zaprosijo za pobiranje na domu, tako da uporabijo registrirane vreče, ki jih je mogoče vnaprej kupiti od občine. Ko gospodinjstva pripeljejo tak azbest v zbirni center, je odlaganje brezplačno, če gre za do 200 kg/prebivalca oziroma 1 m³ ali 10 strešnih plošč letno. Formula sofinanciranja znižuje stroške storitve za prebivalce na le 30 EUR na vrečo, s katero je mogoče zbrati približno 20 valovitih strešnih plošč. Rezultati kažejo, da ostaja količina azbesta, pripeljanega v zbirne centre, enaka, čeprav je ponujena možnost odvoza azbestnih odpadkov od doma, kar kaže, da ni preusmeritve od zbirnih centrov na zbiranje od vrat do vrat. To pomeni, da je zbiranje na domu pomembno, da se pospeši odstranjevanje azbestnih odpadkov iz hiš.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Čeprav obstajajo alternativne metode obdelave ⁽³⁷⁾, je odlaganje azbesta na odlagališčih še vedno najboljša razpoložljiva tehnika. Pred odlaganjem na odlagališčih je mogoče izvesti dodatne stabilizacijske ukrepe, da se zmanjša tveganje sprostitve vlaken.

2.3.2 Obdelan les

Lesni odpadki iz gospodinjstev nastanejo pri obnovitvenih delih in popravilih, kar vključuje strukturne in nestrukturne elemente, na primer okenske in vratne okvirje, pregradne stene in strešne elemente, lesene dele senčil, vrtno ograje in druge zunanje lesene strukture. Da se prepreči propadanje lesa, se impregnira s sredstvi za zaščito lesa. Nekatera široko uporabljena sredstva za zaščito lesa, kot so kromiran bakrov arzenat [CCA], kreozot in pentaklorofenol, so bila zelo omejena ali prepovedana, vendar je še vedno treba poskrbeti za odstranjevanje lesa, premazanega z njimi ⁽³⁸⁾ ⁽³⁹⁾. Ustrezna oznaka s seznama odpadkov za te odpadke iz gospodinjstev je:

20 01 37* – les, ki vsebuje nevarne snovi.

⁽³⁵⁾ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

⁽³⁶⁾ Direktiva 2009/148/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o varstvu delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu (UL L 330, 16.12.2009, str. 28).

⁽³⁷⁾ State of the art: asbestos – possible treatment methods in Flanders: constraints and opportunities (Stanje tehnike: azbest – možne metode obdelave v Flandriji: omejitve in priložnosti) (2016), <https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/State%20of%20the%20art%20asbestos%20waste%20treatment.pdf>.

⁽³⁸⁾ https://www.researchgate.net/publication/279340427_Regulations_in_the_European_Union_with_Emphasis_on_Germany_Sweden_and_Slovenia

⁽³⁹⁾ V podrobní študiji nemške agencije za okolje (Giegrich et al., 1993) je bilo ugotovljeno, da arzen najpomembneje prispeva k rakotvornosti izcedne vode z odlagališča.

Običajno lahko gospodinjstva obdelan les pripeljejo v zbirni center.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Preferenčna metoda obdelave lesa, obdelanega s kromiranim bakrovim arzenatom, in drugega obdelanega lesa je sežig, pri čemer se glede na hlapnost arzena v dimnem plinu uporablja najsodobnejša tehnologija za nadzor onesnaženja zraka.

2.3.3 Premogov katran in proizvodi, ki vsebujejo katran

Premogov katran se je običajno uporabljal kot vezivo pri gradnji cest, preden ga je nadomestil bitumen. Tudi lesene železniške prage so več desetletij obdelovali s kreozotom premogovega katrana, ki se je uporabljal kot snov za zaščito. Danes je uporaba kreozota za obdelavo lesa zelo omejena in regulirana v skladu z Uredbo (ES) št. 1907/2006 (REACH) ⁽⁴⁰⁾, in sicer z vnosom 31 Priloge XVII.

Odpadki, ki vsebujejo premogov katran, so razvrščeni kot nevarni, ker vsebujejo znatne količine policikličnih aromatskih ogljikovodikov (PAO), ki so skupina rakotvornih spojin. Asfaltni odpadki, ki vsebujejo premogov katran, veljajo za nevarne odpadke, kadar je raven premogovega katrana > 0,1 %. Pojem premogov katran se nanaša na več kompleksnih snovi, pridobljenih iz premoga, ki so v Prilogi VI k Uredbi CLP ⁽⁴¹⁾ razvrščene kot rakotvorne snovi kategorije 1A in ki v skladu s Prilogo III okvirne direktive o odpadkih veljajo za nevarne odpadke, če je dosežena ali presežena mejna koncentracija 0,1 %. Znano je, da so se uporabljeni železniški pragi ponovno uporabljali na vrtovih za utrjevanje sten ali tal, obravnavani pa so v zgornjem oddelku o lesnih odpadkih. Premogov katran je mogoče najti tudi v proizvodih, kot je s premogovim katranom premazana plošča ali strešna lepenka, ki se je na primer uporabljala kot del streh vrtnih hiš. Nekateri izmed njih lahko ob popravilu ali zamenjavi povzročijo precej nevarnih odpadkov.

Zadevne oznake na seznamu odpadkov so:

- 17 03 01* – bitumenske mešanice, ki vsebujejo premogov katran;
- 17 03 03* – premogov katran in proizvodi, ki vsebujejo katran;
- 20 01 37* – les, ki vsebuje nevarne snovi (glej oddelek 3.3.2 zgoraj).

Običajno lahko gospodinjstva te odpadke pripeljejo v zbirni center.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Odvisno od predpisov in infrastrukture v državi se ta kategorija odpadkov bodisi toplotno obdela (sežig) bodisi odloži na odlagališčih, vendar je druga možnost v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki manj zaželena.

2.4 Odpadki iz avtomobilskega vzdrževanja

2.4.1 Oljni filtri in kontaminirani absorpcijski materiali

Avtomobilski oljni filtri lahko postanejo del odpadkov iz gospodinjstev, kadar vozniki servisirajo svoja vozila po načelu „napravi sam“. Zaradi te dejavnosti lahko nastanejo tudi drugi z oljem prepojeni odpadki, kot so krpe in rokavice. Ocenjuje se, da se samo v Združenem kraljestvu v takih rabljenih filterih odstrani 1 100 ton ⁽⁴²⁾ odpadnih olj, pogosto kot mešanih komunalnih odpadkov. Zadevni oznaki na seznamu odpadkov sta:

- 15 02 02* – absorbenti, filtrirna sredstva (vključno z oljnimi filtri, ki niso navedeni drugje), čistilne krpe in zaščitna oblačila, ki so onesnaženi z nevarnimi snovmi;
- 16 01 07* – oljni filtri.

⁽⁴⁰⁾ Glej opombo 35.

⁽⁴¹⁾ Na primer smola premogovega katrana pri visoki temperaturi [EC: 266-028-2].

⁽⁴²⁾ http://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/household_report.pdf

Taki odpadki se lahko pripeljejo v pooblaščen obrate, kjer taki odpadki nastajajo v okviru njihove strokovne dejavnosti, na primer v avtomobilskih servise in trgovine z rezervnimi deli (to lahko vključuje plačilo pristojbine), ali v zbirni center, če so v posebnih posodah za zbiranje, da se prepreči njihovo iztekanje in olajša nadaljnji prevoz.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Uporabljene oljne filtre je mogoče reciklirati, ker so narejeni iz jekla. Če v njih ostane kaj olja, ga je mogoče predelati s stiskalnicami za oljne filtre.

2.4.2 Avtomobilski proizvodi, loščila za površine, tekočine proti zamrzovanju

Mnoge snovi in zmesi, ki se uporabljajo v avtomobilih oziroma za njihovo čiščenje in vzdrževanje, so nevarne za zdravje ljudi in okolje. Na primer, primarna sestavina v sredstvu proti zamrzovanju je etilen glikol, ki je strupena snov. Sredstvo proti zamrzovanju je treba tako kot druge tekočine v avtomobilu, kot so zavorne tekočine in mazalna olja, redno menjati. Zadevne oznake s seznama odpadkov so:

16 01 13* – zavorne tekočine;

16 01 14* – tekočine proti zmrzovanju, ki vsebujejo nevarne snovi;

20 01 26* – olje in maščobe, ki niso navedeni pod 20 01 25.

Nepravilno ravnanje z odpadnim oljem vključuje njegovo zlivanje v odtoke ali na tla, uporabo za kresove ali v oljnih gorilnikih ter odstranjevanje skupaj z uporabljenimi filtri prek smetnjakov za ostale odpadke. Taki odpadki se lahko pripeljejo v pooblaščen obrate, kjer taki odpadki nastajajo v okviru njihove strokovne dejavnosti, na primer v avtomobilskih servise in trgovine z rezervnimi deli ali bencinske postaje.

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Uporabljeno tekočino proti zamrzovanju je mogoče reciklirati in ponovno vzpostaviti njene prvotne lastnosti. Reciklirano tekočino proti zamrzovanju je mogoče uporabiti kot hladilno tekočino motorja ali pa je mogoče iz nje ekstrahirati etilen glikol in ga ponovno uporabiti v industriji plastike. Motorno olje je mogoče obdelati in ga regenerirati v bazno olje ali uporabiti kot gorivo. Vendar pa se precej olja izgubi, predvsem zaradi segrevanja med fazo uporabe.

2.5 Odpadki, ki vsebujejo živo srebro (razen OEE0)

Živo srebro je zelo strupeno za ljudi in živali, če se vdihne ali zaužije. Strupeno je tudi za vodne organizme. Odpadki iz gospodinjstev, ki vsebujejo živo srebro, zajemajo stare živosrebrne baterije in živosrebrne termometre. Ti so zajeti v naslednjih vnosih na seznamu odpadkov:

20 01 21* – fluorescenčne cevi in drugi odpadki, ki vsebujejo živo srebro;

20 01 33* – baterije in akumulatorji, navedeni v 16 06 01, 16 06 02 ali 16 06 03, ter nesortirane baterije in akumulatorji, ki vsebujejo te baterije in akumulatorje.

Skupna poraba živega srebra v merilnih napravah naj bi se leta 2007 v EU-27 po ocenah gibala med 7 in 17 tonami. V glavnem se je uporabljalo v sfigmomanometrih, domačih barometrih, termometrih za merjenje telesne temperature ter termometrih za laboratorijsko in industrijsko uporabo. Dajanje na trg merilnih naprav, ki vsebujejo živo srebro, je zdaj prepovedano v skladu z Uredbo (ES) št. 1907/2006 (REACH) ⁽⁴³⁾ (vnos 18a Priloge XVII) in živo srebro se je leta 2009 prenehalo uporabljati za opremo, namenjeno prodaji širši javnosti (kot so termometri za merjenje telesne temperature in barometri). ⁽⁴⁴⁾

Večina držav članic zbira to opremo skupaj z drugimi vrstami nevarnih odpadkov in jo potem ločuje za recikliranje. Vendar se precejšen del živega srebra v termometrih in drugih merilnih napravah, ki se uporabljajo v gospodinjstvih, še vedno nepravilno odstranjuje prek mešanih preostalih odpadkov.

⁽⁴³⁾ Glej opombo 35.

⁽⁴⁴⁾ http://ec.europa.eu/environment/chemicals/mercury/pdf/study_report2008.pdf

Ločeno zbiranje omogoča naslednjo obdelavo: Odpadke, ki vsebujejo živo srebro, je treba reciklirati ali obdelati v odobrenem obratu za obdelavo nevarnih odpadkov. Enote za predelavo živega srebra obstajajo na primer v Nemčiji, Franciji, Avstriji in na Švedskem. Trgovina z živim srebrom je strogo regulirana in nadzorovana v skladu z Uredbo (EU) 2017/852 o živem srebru ⁽⁴⁵⁾. Odpadki, ki vsebujejo živo srebro, se na splošno najprej obdelajo in stabilizirajo, preden se trajno odložijo v podzemne zmogljivosti za skladiščenje, kot so rudniki soli ali posebej projektirana odlagališča.

3. DEJAVNIKI USPEHA ZA LOČENO ZBIRANJE NEVARNIH ODPADKOV IZ GOSPODINJSTEV

Pristopi k organizaciji ločenega zbiranja so bili analizirani v mnogih študijah ⁽⁴⁶⁾. Izkazalo se je, da uspešni sistemi ločenega zbiranja temeljijo na celostnem pristopu, ki obravnava naslednje štiri elemente: dajejo gospodarske pobude, predvidevajo jasna pravila o pravnem izvrševanju, zagotavljajo posebej prilagojeno infrastrukturo ločenega zbiranja ter dejavno in redno komunicirajo s ciljno publiko (z gospodinjstvi, v katerih nastajajo odpadki). Ugotovljeno je bilo, da so ti elementi skupni vsem sistemom ločenega zbiranja, vključno s tistimi za nevarne odpadke iz gospodinjstev.

Komisija je z analizo najboljših praks v državah članicah opredelila naslednje dejavnike, ki znatno prispevajo k učinkovitosti sistemov ločenega zbiranja, zlasti za NOG, v smislu količin zbranih odpadkov.

3.1 Gospodarske pobude

Za spodaj navedene instrumente se ocenjuje, da uspešno spodbujajo ločeno zbiranje v Evropi, vključno z ločenim zbiranjem pri viru, ki ga opravijo državljani.

Razširjena odgovornost proizvajalca (ROP) preusmerja finančno in/ali operativno odgovornost za ravnanje z odpadki z občin na proizvajalce blaga. Razširjena odgovornost proizvajalca prispeva k boljšemu sortiranju in recikliranju, tako da zagotavlja ustrezno infrastrukturo in potrebno obveščanje ter financira neto stroške delovanja službe za zbiranje in nadaljnjo obdelavo v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, poleg tega pa tudi k ozaveščanju. Razširjena odgovornost proizvajalca je pokazala svoje dobre plati pri recikliranju mnogih tokov odpadkov, kot so embalaža, elektronika, baterije in vozila.

Okvirna direktiva o odpadkih, ki je bila revidirana leta 2018, v členih 8 in 8a določa splošna načela, ki jim je treba slediti pri izvajanju sistema razširjene odgovornosti proizvajalca. Pomembna značilnost je uravnavanje pristojbin, ki jih plačajo proizvajalci, glede na merila trajnostnosti, ob upoštevanju na primer trajnosti, popravljivosti, možnosti ponovne uporabe, možnosti reciklaže ali navzočnosti nevarnih snovi pri njihovih proizvodih. V primeru nevarnih gospodinjskih proizvodov bi „ekouravnavanje“ lahko podprlo izboljšave na ravni zasnov proizvodov, da bi se zmanjšala njihova nevarnost (kakovostno preprečevanje) in povečalo (količinsko) preprečevanje odpadkov, možnost njihovega recikliranja ali ponovne uporabe.

„Odvrzi in plačaj“ je sistem, ki od gospodinjstev pred odstranitvijo mešanih odpadkov zahteva plačilo. To se običajno izvaja prek označenih vreč za smeti, ki morajo biti kupljene vnaprej, ali pa prek cestnih zabojnikov, ki se odklenejo šele po tem, ko se uporabnik identificira z osebno izkaznico. Za mešane odpadke je bistveno, da so sorazmerno dragi, medtem ko je tokove odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati, in druge sortirane tokove mogoče odložiti (skoraj) brezplačno. To je jasna spodbuda za sortiranje odpadkov pri viru.

Zaradi moči finančnih spodbud se je sistem „odvrzi in plačaj“ izkazal kot učinkovito orodje za krepitev ločenega zbiranja pri viru.

⁽⁴⁵⁾ Uredba (EU) 2017/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o živem srebru in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1102/2008 (UL L 137, 24.5.2017, str. 1).

⁽⁴⁶⁾ Glej med drugim OECD (2012), WRAP (2014), UNEP (2016) in EEA (2019).

Primer dobre prakse 12

Flandrija ⁽⁴⁷⁾ (Belgija) je zahvaljujoč svojemu sistemu „odvrzi in plačaj“ vodilna na področju zbiranja pri viru. Spremenljivi del davka na komunalne odpadke, ki ga plačajo gospodinjstva, mora ostati med 0,1 in 0,3 EUR/kg za preostale odpadke ali med 0,75 EUR in 2,25 EUR za 60-litrsko vrečo. Sistem „odvrzi in plačaj“ običajno deluje prek registriranih vreč ali smetnjakov označenih s črtno kodo. Za stanovanjske stavbe in zelo gosto poseljena območja se lahko uporabljajo (podzemni) javni zabojniki, ki se po plačilu ali identifikaciji samodejno odprejo.

Davki in pristojbine za odlaganje in sežig sicer ne zadevajo neposredno državljanov, temveč so spodbuda za občine in izvajalce dejavnosti ravnanja z odpadki, da izboljšajo učinkovitost sortiranja, zbiranja in recikliranja odpadkov na svojem območju. Ti davki in pristojbine ⁽⁴⁸⁾ pomagajo internalizirati zunanje stroške odstranjevanja (emisije ogljikovega dioksida in metana, onesnaženje zraka in podtalnice) ter zunanje koristi recikliranja (prihranek energije, zmanjšanje okoljskih vplivov in vplivov na zdravje zaradi izkoriščanja primarnih virov).

V sistemu kavcij potrošnik ob nakupu proizvoda, kot je ustekleničena pijača, plača kavcijo, ki jo dobi povrnjeno, ko vsebnik vrne ⁽⁴⁹⁾. Sistem se značilno uporablja za embalažo za pijače, obstaja pa tudi za vračljive proizvode, kot so plinske jeklenke za propan, namenjene kuhanju na prostem. Sistemi kavcij zaradi finančnih spodbud povzročijo skoraj takojšnje povečanje stopenj recikliranja nad 90 %.

Prvi trije od zgornjih instrumentov (razširjena odgovornost proizvajalca, sistem „odvrzi in plačaj“ ter davki na odlaganje na odlagališčih in sežiganje) veljajo za ključne gospodarske instrumente za spodbujanje uporabe hierarhije ravnanja z odpadki, kot je razvidna iz Priloge IVa okvirne direktive o odpadkih.

Nasvet glede dobre prakse:

- Z zagotovitvijo varnih možnosti odstranjevanja NOG po nizkih stroških ali brezplačno za gospodinjstva se stopnje zbiranja povečajo.
- Kadar je to primerno, uvedba odgovornosti proizvajalcev za ravnanje z NOG prek sistema razširjene odgovornosti proizvajalca zagotavlja trajnostno financiranje zmogljivosti za zbiranje in lahko z učinkovitim eouravnavanjem tudi spodbudi spremembe, da se čim bolj zmanjšajo stroški ravnanja s proizvodi ob koncu njihove življenjske dobe.

3.2 Prilagojene zmogljivosti za ločeno zbiranje

Različni tokovi odpadkov se lahko zbirajo na najrazličnejše načine.

- (1) Zbiranje od vrat do vrat (enoten tok ali mešani tok) je zlasti primerno za gosto poseljene urbane regije, v katerih so razdalje prevoza kratke. Običajno se uporablja za različne tokove odpadkov, kot je (pogosto) zbiranje suhih odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati, in bioloških odpadkov, redko pa za nevarne odpadke iz gospodinjstev (domnevno zaradi majhnih obsegov, raznolikosti vrst odpadkov in večjega tveganja pri odlaganju NOG ob robu pločnika).
- (2) Redna pobiranja se značilno uporabljajo za tokove odpadkov, kot so zeleni odpadki, NOG in kosovni odpadki. Občine z organizacijo rednih pobiranj ponujajo storitev za gospodinjstva, hkrati pa ohranjajo majhno pogostost zbiranja, na primer enkrat mesečno. Lokacija je lahko mobilna (npr. mobilni tovornjaki lahko redno pobirajo NOG na osrednjih lokacijah) ali določena na zahtevo (npr. zbiranje zapakiranega vezanega azbesta na domu). To dejavnost večinoma organizirajo ali omogočijo občine, včasih pa je dana v podizvajanje zasebnim izvajalcem dejavnosti ravnanja z odpadki. Občine lahko omejijo količino odpadkov na gospodinjstvo, ki jih zberejo komunalne službe (npr. 2 m³ letno za kosovne odpadke), in uvedejo preverjanje identitete za zagotovitev, da je zbiranje omejeno na zasebna gospodinjstva, brez vključitve poslovnih in drugih dejavnosti.

⁽⁴⁷⁾ Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (Vlaema) bijlage 5.1.4.

⁽⁴⁸⁾ Glede obsežne razprave o okoljskem davku glej <https://ex-tax.com/>.

⁽⁴⁹⁾ Glej ACR+ (2019) za pregled obstoječih sistemov kavcij v Evropi.

- (3) Cestni zabojniki ali „sistemi za prinašanje“. Občine, organizacije, ki izvajajo obveznosti v okviru razširjene odgovornosti proizvajalca, ali drugi izvajalci dejavnosti ravnanja z odpadki postavljajo cestne zabojnike ali „sisteme za prinašanje“, s katerimi zbirajo najrazličnejše tokove odpadkov: preostale odpadke, nekatere nevarne odpadke iz gospodinjstev, kuhinjske odpadke, papir in karton, plastiko, kovine, stekleno embalažo in tekstil. Če so smetnjaki ali zabojniki nameščeni na osrednjih javnih lokacijah, lahko gospodinjstva odložijo odpadke kadar koli, s čimer se optimizira logistika v primerjavi z zbiranjem od vrat do vrat.
- (4) Zmogljivosti za vračanje – organizacije, ki izvajajo obveznosti v okviru razširjene odgovornosti proizvajalca, zagotavljajo možnosti vračanja v trgovini za najrazličnejše tokove odpadkov: embalaže za pijače, OEEO, baterije in NOG. Zmogljivosti za vračanje potrošniku ponujajo uporabniku prijazne rešitve, hkrati pa optimizirajo logistiko v primerjavi z zbiranjem od vrat do vrat.
- (5) Zbirni centri – zagotavljajo rešitev, kjer lahko uporabniki odložijo skoraj vse odpadke, namenjene predelavi ali odstranitvi, medtem ko lahko osebe, navzoče na kraju zbiranja, zagotovi pomoč in nadzor nad kakovostjo vhodnih odpadkov. Ker so zbirni centri osredotočeni na zbiranje odpadkov iz gospodinjstev, bi bilo treba odpadke, ki so posledica poklicne dejavnosti, preusmerjati od zbirnih centrov, na primer z zahtevo po identifikaciji z osebno izkaznico in prepovedjo velikih obsegov.

Primer dobre prakse 13

Na Nizozemskem je priporočeno okvirno število 60 000 prebivalcev na zbirni center ⁽⁵⁰⁾. V regiji Flandrija (Belgija) lahko občina izbira med standardom, ki temelji na prebivalstvu, ali standardom, ki temelji na razdalji. Prvi pomeni en zbirni center na občino z najmanj 10 000 prebivalci in en dodatni zbirni center na 30 000 prebivalcev ⁽⁵¹⁾. Alternativno so v medobčinskem združenju vsi zbirni centri dostopni vsem prebivalcem različnih občin posameznega združenja in 90 % prebivalcev mora imeti dostop do zbirnega centra znotraj 5 km. Mesta se običajno odločijo za standard, ki temelji na razdalji, in tako je število zmogljivosti na število prebivalcev običajno manjše zaradi velike gostote prebivalcev.

Opozoriti je treba, da čeprav iz analize najboljše prakse na različnih ozemljih izhaja, da ni sistema ločenega zbiranja odpadkov, ki bi bil po meri vsem, obstaja omejeno število skupnih elementov, ki v različnih kombinacijah opredeljujejo vzorčni sistem ločenega zbiranja. Ti elementi so predstavljeni in obravnavani v teh smernicah. Prožnost pri usklajevanju in kombiniranju teh elementov omogoča optimizacijo, pri čemer se upoštevajo lokalne okoliščine, kot so gostota prebivalstva, tipologija stanovanjskih objektov, podnebje, omejitve prostora za skladiščenje, zbiranje v zgodovinskih centrih mest itd.

Nasvet glede dobre prakse:

- Kombinacija različnih sistemov ločenega zbiranja bo običajno imela za posledico večjo učinkovitost zbiranja, saj bo zajela različne tokove odpadkov in vedenje/preference prebivalstva pri odlaganju.
- Najbolj običajne zmogljivosti zbiranja za najrazličnejše tokove NOG so zbirni centri. Pomembno je, da so uporabnikom prijazni, ker se tako poveča obseg zbranih NOG: dolg čas obratovanja, dostopna lokacija in velika gostota mreže zbirnih centrov.
- Redna pobiranja, pobiranja na zahtevo in mobilna zbirna mesta so pomemben dodatek k običajnim zbirnim centrom, saj gospodinjstvom omogočajo, da odpadke odložijo bližje domu. Zelo so koristna tudi za premagovanje prostorskih omejitev na gosto poseljenih območjih. Inovativne zmogljivosti za zbiranje (npr. trikolesniki, kot jih uporabljajo v Parizu, ali prilagojeni ladijski kontejnerji, kot jih uporabljajo v Talinu) lahko zagotovijo smotrne in stroškovno učinkovite rešitve zbiranja.
- Zbiranje od vrat do vrat na splošno dosega visoke stopnje zbiranja, zlasti na gosto poseljenih območjih. Vendar so tudi stroški višji kot pri drugih vrstah zbiranja.
- Zbirna mesta in obveznosti jemanja nazaj v trgovinah, lekarnah in drugih strokovnih zmogljivostih za nekatere odpadke so lahko del mreže zbiranja, da se olajša pravilno odstranjevanje odpadkov, namesto da se vse odvrže v mešane komunalne odpadke ali odplakne v kanalizacijo.
- Lokalne oblasti lahko za nekatere NOG, kot je azbest, kar najbolj zmanjšajo zdravstvena tveganja in nezakonito odstranjevanje, tako da zagotovijo za tok specifične storitve, na primer zbiranje vezanega azbesta na domu prek zagotovitve standardizirane embalaže.
- Ustrezno usposabljanje osebja, ki upravlja zbirne centre, zlasti glede meril za sprejetje odpadkov, ki bi jih bilo treba uporabljati v vseh zbirnih centrih, pomaga izboljšati sortiranje in posledično kakovost predelanih materialov.
- Vzpostavitev sistema za ugotavljanje količine ločeno zbranih NOG ter izračun zbrane količine in stroškov zbiranja na prebivalca letno je učinkovit način za spremljanje uspešnosti sistema zbiranja, določanje ciljev in oceno razvoja sistema skozi čas.

3.3 Ozaveščanje in obveščanje

Obveščanje je bistveno za informiranje in motivacijo gospodinjstev, da odpadke sortirajo pri viru. Obveščanje je potrebno, da so državljani poučeni o tem, kako sortirati in vzpostaviti podporno bazo, vendar to samo po sebi redko zadošča za spremembo ločevalnega vedenja skupnosti. Da je obveščanje lahko uspešno, ga morajo spremljati gospodarske spodbude in izvrševanje.

⁽⁵⁰⁾ Amsterdam (2015).

⁽⁵¹⁾ OVAM (2010).

Primer dobre prakse 14

Ljubljana (Slovenija) izstopa s 73-odstotno stopnjo zbiranja odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati, kar omogoča sistem zbiranja od vrat do vrat za biološke odpadke in odpadke, ki jih je mogoče reciklirati, to pa je podprto z zbirnimi centri. Suhi odpadki, ki jih je mogoče reciklirati, se zbirajo pogostejše kot preostali odpadki, da se spodbudi sortiranje pri viru. Za doseganje te visoke stopnje zbiranja je pomembna uporaba družbenih medijev in SMS sporočil o datumih zbiranja, prilagojenih profilu vsakega državljana. Snaga, javno podjetje za ravnanje z odpadki, uporablja družbene medije (internet, storitev SMS, Facebook, Twitter), da uporabniku ponudi prijaznejše storitve zbiranja. Podzemni zabojniki v središču mesta olajšujejo zbiranje, ne da bi kazili podobo mesta.

Pri razvoju učinkovitega obveščanja je treba upoštevati naslednje elemente. Gospodinjstva lahko prejmejo informacije o sortiranju odpadkov iz različnih virov, kot so organizacije ROP, lokalni organi ter nacionalne in regionalne vlade. Da se doseže čim večji učinek takega obveščanja in ustvarijo sinergije, se svetuje naslednje:

- uskladiti je treba obseg in vsebino,
- kampanje obveščanja bi morale potekati sočasno prek različnih kanalov: TV, radio, družbeni mediji, spletišča, časopisi, lokalne revije itd.,
- sporočilo in jezik morata biti prilagojena posamezni ciljni skupini in potrebna so posebna prizadevanja, da se dosežejo ranljiva gospodinjstva, ki imajo pogosto omejen dostop do informacij,
- opredeliti je treba kazalnike in jih redno uporabljati za merjenje stopnje ozaveščenosti. To omogoča oceno in izboljšavo kampanj ter opredelitev prednostnih nalog na področju obveščanja v prihodnje,
- zagotoviti je treba jasne oznake na vrečah za zbiranje odpadkov in na mestih zbiranja odpadkov, da se zmanjša količina ne ciljnih materialov.

Primer dobre prakse 15

Kot je navedeno v primeru 8, je Cyclamed ⁽⁵²⁾ organizacija ROP, ki v Franciji usklajuje in financira zbiranje zdravil, ki jim je pretekel rok (ali niso bila uporabljena). Cilj njene strategije obveščanja je zagotoviti, da potrošniki sortirajo in vračajo neuporabljena zdravila v lekarne ter da embalažo in recepte odlagajo v smetnjak za recikliranje papirja. V letu 2018 je bila dosežena 62-odstotna stopnja zbiranja. Dejavnosti obveščanja so usmerjene v potrošnike ter vključujejo lekarne, distributerje in občine.

Ukrepi obveščanja iz leta 2018 so vključevali:

- Kratki film (< 80 sekund) – na voljo prek spleta in prikazovan na TV-zaslonih v lekarnah. Film na preprost in humoren način pojasnjuje navodila za sortiranje.
- Filmski spoti (12 sekund) – za TV, družbene medije in elektronske panoje (npr. v lekarnah) za ohranjanje ozaveščenosti.
- Plakati, letaki in infografika – na voljo na spletišču ter v lekarnah in občinskih prostorih. Na voljo so ključni podatki in vizualna navodila za sortiranje, da se potrošniki spodbujajo k sortiranju.
- Spletne pasice – s ključnim sporočilom, ki ga lekarne ali drugi akterji lahko preprosto uporabijo na svojih spletiščih.
- Ilustriran strip – vključno z nekaj „igrami“, ki jih je mogoče izpolniti.
- Nalepke – s ključnim sporočilom o sortiranju (< 15 besed) za lekarne in dostavne tovarnjake distributerjev.
- Spletišče – s tematskimi stranmi za ciljne skupine in partnerje: potrošnike, lekarne, distributerje in občine. Spletišče ima interaktivne funkcije, kot so geolokacija lekarn, ki sodelujejo in sprejemajo zdravila s pretečenim rokom, kvizi in mnenja.
- Družbeni mediji – blog, navzočnost na Facebooku in Twitterju. Meri se število sledilcev, da se oceni učinek.
- Mobilna aplikacija – z iskalnikom za zdravila, ki se redno posodablja. Potisna sporočila, ki jih je mogoče prilagoditi uporabnikovim potrebam in navodilom za sortiranje.
- Glasilo – za lekarne, z novicami o sistemu zbiranja ter mnogimi drugimi članki za povečanje relevantnosti in pokritosti. Učinek meri zunanje podjetje, ki za to izvaja ankete v lekarnah.
- Promocija – v reviji francoskih farmacevtov, ki vabi „ambasadorje zbiranja“.
- Redni sestanki – s panožnimi združenji, da se posodablja ozaveščenost, zbirajo povratne informacije za izboljšanje storitve in zagotavlja vključitev vseh partnerjev v dobavni verigi.
- Druge kampanje – podpora kampanj in dogodkov, ki jih organizirajo relevantni pristojni organi in druge organizacije ROP, da se poudari pomen ločenega zbiranja vseh tokov odpadkov.
- Prilagojene informacije za občine in navzočnost na dogodkih, ki jih organizirajo občine.

Nasvet glede dobre prakse:

- Vsi akterji, vključeni v ravnanje z NOG (npr. lokalni organi, izvajalci dejavnosti ravnanja z odpadki in organizacije, ki izvajajo obveznosti ROP v imenu proizvajalcev), morajo zagotoviti jasna, dosledna in podrobna navodila za preprečevanje, identifikacijo, sortiranje in odstranjevanje NOG (vključno prek boljšega označevanja nevarnih proizvodov). Sporočila morajo biti preprosta, da bi se izognili zmedi potrošnikov, ki imajo opraviti s širokim razponom NOG.
- Lokacije in odpiralni časi zbirnih centrov in drugih zbirnih mest za NOG morajo biti sporočeni širši javnosti prek različnih kanalov, vključno z družbenimi mediji, s čimer se zagotovi, da sporočilo doseže vse segmente prebivalstva.

⁽⁵²⁾ Cyclamed (2019).

- Vključevanje lokalnih deležnikov (npr. sosedskih združenj) in socialnih skupin v zbiranje NOG omogoča boljšo ozaveščenost in udeležbo državljanov.
- Podpreti je treba izobraževalne programe, osredotočene predvsem na otroke, ki so dobri ambasadorji dobro premišljenih praks ravnanja z odpadki. Z izobraževanjem otrok o pomembnosti in praksi zbiranja NOG (prek učnih ur, obiskov zbirališč itd.) bodo k sortiranju odpadkov posredno spodbujeni tudi njihovi starši in starejši sorodniki.
- Z obveščanjem državljanov o škodljivih posledicah nepravilnega odstranjevanja nevarnih odpadkov iz gospodinjstev za javno zdravje in okolje se lahko spodbudijo dobre prakse sortiranja in odstranjevanja.

3.4 Izvrševanje

Nepravilno zbiranje in sortiranje zmanjšuje kakovost zbranih odpadkov za predelavo. Nevarni odpadki iz gospodinjstev, zbrani kot del mešanih odpadkov iz gospodinjstev ali drugih nenevarnih odpadkov, negativno vplivajo na možnost visoke kakovosti recikliranja teh odpadkov. Čeprav se z obveščanjem gospodinjstvom pomaga pravilno sortirati odpadke, je potrebna določena raven spodbud oziroma nadzora in izvrševanja. V praksi lahko pristojni organi izvedejo naslednje nadzorne ukrepe:

- vizualni pregled prozornih vreč za zbiranje odpadkov: če vreče vsebujejo materiale, ki niso del zadevnega sistema ločenega zbiranja, se označijo kot neskladne in pustijo na mestu pobiranja,
- preverjanje na podlagi teže: teža, ki ni značilna za določen tok odpadkov, je lahko povod za preverjanje; na primer če je vsebnik za zbiranje odpadkov iz aluminija in plastične embalaže ali bioloških odpadkov neznatno težak, to lahko pomeni navzočnost neciljnih materialov, na primer zemlje,
- denarne kazni: poleg zavrnitve pobiranja vreč ali smetnjakov, ki vsebujejo nepravilno sortirane odpadke, so učinkovito orodje za spodbujanje pravilnega ločenega zbiranja pri viru denarne kazni. Kazni pomagajo tudi preprečiti, da zavrnjene vreče ostanejo nepobrane na javnem prostoru. Vendar bi morale kazni le dopolnjevati ustrezne gospodarske spodbude, prepričevanje in obveščanje, ne morejo pa biti nadomestilo za naštet.

Obžalovanja vredno nenadzorovano in nezakonito puščanje odpadkov (odlaganje odpadkov na črno) zaobide spodbude za pravilno zbiranje in preprečevanje odpadkov ter povzroča precej neprijetnosti in škode za okolje in javno zdravje. Izvajanje strategije za preganjanje in preprečevanje nenadzorovanega in nezakonitega puščanja odpadkov je temelj uspešnega ravnanja z odpadki. Z boljšimi spodbudami za pravilno obravnavanje NOG se ta praksa zmanjšuje, zaradi česar so preostali izvršilni ukrepi bolj učinkoviti.

Nacionalne in regionalne uprave lahko uspešnost nadalje povečajo z analitičnim primerjanjem občin in spodbujanjem dobrih praks glede izvrševanja. Primerjati je treba občine ali regije s podobnimi značilnostmi. Na primer, Flandrija (Belgija) je svoje občine združila v 16 skupin, ki imajo različne cilje za ločeno zbiranje ⁽⁵³⁾. Oblikovanje skupin temelji na različnih značilnostih, med drugim na starosti prebivalstva, migracijah, turizmu in stopnji urbanizacije. Metodologije za primerjanje uspešnosti sistemov ravnanja s komunalnimi odpadki je mogoče najti v literaturi ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵³⁾ OVAM (2019).

⁽⁵⁴⁾ Lavigne et al. (2019).

Primer dobre prakse 16

V Velikem vojvodstvu Luksemburg zakon o ravnanju z odpadki z dne 21. marca 2012 stanovanjske stavbe zavezuje, da morajo imeti zmogljivosti za ločeno zbiranje odpadkov. SuperDrecksKëscht®, ki je celosten sistem zbiranja odpadkov, zagotavlja brezplačne svetovalne storitve za upravitelje stavb, da se podpre lokalno izvajanje: obiske na kraju samem zaradi analize obstoječega stanja, priporočila za sortirno infrastrukturo in podporo za obveščanje prebivalcev. Ta zakonska obveznost, podprta s celostnim pristopom, je prispevala k višjim stopnjam zbiranja ⁽⁵⁵⁾.

Nasvet glede dobre prakse:

- Izvajanje zakonske obveznosti, da se vzpostavi primerna infrastruktura za sortiranje odpadkov v stanovanjskih stavbah, pomeni spodbudo za upravitelje stavb in lastnike, da ukrepajo. Kombinacija take obveznosti s praktičnimi podpornimi storitvami (obiski na kraju samem, predloge za obveščanje) se je izkazala kot učinkovito sredstvo za promocijo sortiranja NOG v stanovanjskih stavbah, da se izogne njihovem nepravilnemu odstranjevanju.
- Spremljanje koncentracij in vrst napačno sortiranih NOG v vrečah s preostalimi odpadki izvajalcem dejavnosti ravnanja z odpadki omogoča, da opredelijo prednostne naloge ter na podlagi tega usmerijo prizadevanja na področju izvrševanja in obveščanja.
- S preiskovanjem na črno odloženih odpadkih je včasih mogoče ugotoviti identiteto storilca, kar je podlaga za izvršilni ukrep. Določitev denarnih kazni in zaznavanje tveganja denarne kazni sprožata spremembe v vedenju.

4. VIRI

ACR+ (2019) Deposit-refund systems in Europe

Adamcová, D., et al. Household Solid Waste Composition Focusing on Hazardous Waste. Pol. J. Environ. Stud. zv. 25, št. 2 (2016), 487–493. <http://www.pjoes.com/Household-Solid-Waste-Composition-Focusing-on-Hazardous-Waste,61011,0,2.html>

Adème (2017) Les filières à responsabilité élargie du producteur. <https://www.conibi.fr/uploads/pdf/comm/FILIERES-REP-EDITION2017.pdf> https://www.ademe.fr/sites/default/files/assets/documents/responsabilite_elargie_du_producteur_rep_memo2017_010401.pdf

Amsterdam (2015) Afvalketen in Beeld

Andreasi Bassi, S., Christensen, T. H., Damgaard, A. (2017) Environmental performance of household waste management in Europe – an example of 7 countries, Waste Management, 69, 545–557. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0956053X17305342>

aus der Beek, T., et al. (2016), "Pharmaceuticals in the environment. Global occurrences and perspectives", Environmental Toxicology and Chemistry, zv. 35/4, str. 823–835. <http://dx.doi.org/10.1002/etc.3339>

Bio Intelligence (2012). Use of economic instruments and waste management performances

Cyclamed (2019) Rapport annuel 2018

D'environmentverwaltung (2018) Plan national de gestion des déchets et ressources

Dijkgraaf, E., Vollebergh, H. (2004) Burn or bury? A social cost comparison of final waste disposal methods, Ecological economics, 5, 233–247

Dubois, M. (2013) Disparity in European taxation of combustible waste, Waste Management 7, 1575–1576

European Commission (2002a), Study on hazardous household waste (HHW) with a main emphasis on hazardous household chemicals (HHC)

European Commission (2002b) Costs for municipal waste management in the EU

EEA (2015) Prevention of hazardous waste in Europe

EEA (2019) Paving the way for a circular economy, Insights on status and potential. <https://www.eea.europa.eu/publications/circular-economy-in-europe-insights>

Eurostat (2008) Municipal solid waste composition EU 27

⁽⁵⁵⁾ LU Environment Agency (Luksemburška agencija za okolje) (2015).

Giegrich J., Mampel U., Franke B., Müller F., Knappe F. (1993) Eintrag organischer und anorganischer Schadstoffe in den Abfall über Produkte (Introduction of organic and inorganic pollutants into waste via products). Ifeu-Institut für Energie- und Umweltforschung Heidelberg GmbH. F+E-Vorhaben Nr. 10310602 under contract with Umweltbundesamt Berlin; Heidelberg, December 1993

Lavigne, C., De Jaeger, S., Rogge, N. (2019) identifying the most relevant peers for benchmarking waste management performance: A conditional directional distance Benefit-of-the-Doubt approach, Waste Management, 89, 418–429

Letcher, T. M., & Vallero, D. A. (Eds.) (2019), Waste: A handbook for management. Academic Press

Nainggolan, D. et al. Ecological Economics 166 (2019) 106402. Consumers in a Circular Economy: Economic Analysis of Household Waste.Sorting Behaviour

OECD (2012) Sustainable materials management, Making better use of resources. <https://www.oecd.org/env/waste/smm-makingbetteruseofresources.htm>

OVAM (2010) Uitvoeringsplan milieuverantwoord beheer van huishoudelijke afvalstoffen

OVAM (2018) Huishoudelijk Afval en gelijkaardig bedrijfsafval

OVAM (2019) Planaanpassing Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 mei 2019

START project (2008). Management Strategies for Pharmaceuticals in Drinking Water. <http://www.start-project.de.Citirano v: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2866706/pdf/ehp-118-a210.pdf>

UNEP (2016) Guidelines for Framework legislation for Integrated Waste Management. <https://stg-wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/22098>

Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (Vlarema) bijlage 5.1.4 <https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=44718>
- <https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/Minimum-%20en%20maximumtarieven%202019%20voor%20huisvuil%20en%20grofvuil.pdf>

Worldbank (2018) What a waste 2.0

WRAP (2014) Waste Regulations Route Map. <http://www.wrap.org.uk/sites/files/wrap/Route%20Map%20Revised%20Dec%2014.pdf>

PRILOGA

Povezave na primere dobre prakse komuniciranja

Na spletu je na voljo veliko primerov učinkovite komunikacije:

- http://www.epa.ie/pubs/reports/waste/wpp/Household_%20hazardous_waste_booklet.pdf
 - <http://www.snaga.si/en/separating-and-collecting-waste/hazardous-household-waste>
 - <https://communityrepaint.org.uk/help-support/paint-calculation/>
 - <https://communityrepaint.org.uk/i-have-leftover-paint/give-leftover-paint-new-life/>
 - https://www.ademe.fr/sites/default/files/assets/documents/produits-chimiques-donnees2015-synthese_8907.pdf
 - <https://www.aha-region.de/entsorgung/oeffnungszeiten/?L=0>
 - <https://www.aha-region.de/entsorgung/sonderabfall/>
 - https://www.arp-gan.be/pdf/memo_tri.pdf
 - <https://www.cityoflondon.gov.uk/services/waste-and-recycling/commercial-waste/hazardous-waste-collection>
 - <https://www.est-ensemble.fr/decheteries-mobiles>
 - <https://vanha.hsy.fi/en/residents/sorting/instructions/hazardouswaste/Pages/default.aspx>
 - <https://vanha.hsy.fi/en/residents/sorting/wasteguide/Pages/default.aspx>
 - <https://www.kierratys.info/>
 - <https://www.odensewaste.com/awareness-raising/awareness-raising/>
 - <https://www.offaly.ie/eng/Services/Environment/News-Publications/Free-drop-off-event-07th-July-2018.pdf>
 - <https://www.sdk.lu/images/SDK-EN/PDF/Infolyer-Residenzen-en-web.pdf>
 - <https://www.sdk.lu/index.php/en/reverse-consumption/ecological-waste-management-in-the-house/stationary-collection>
 - <https://www.tallinn.ee/eng/A-Guide-to-Sorting-Waste>
 - www.dastri.fr
 - www.raportaredeseuri.ro
 - <http://geodechets.fr>
 - www.vaarallinenjate.fi (v finščini in švedščini)
-

EVROPSKA CENTRALNA BANKA

SPREMEMBA OKVIRA POKLICNE ETIKE ECB

(To besedilo nadomešča del 0 Pravil za zaposlene v ECB v zvezi z okvirom poklicne etike v besedilu, objavljenem v Uradnem listu C 204 z dne 20. junija 2015, str. 3)

(2020/C 375/02)

Del III. Del 0 Pravil za zaposlene v ECB v zvezi z okvirom poklicne etike se nadomesti z naslednjim:

„III. DEL 0 PRAVIL ZA ZAPOSLENE V ECB V ZVEZI Z OKVIROM POKLICNE ETIKE

0.1 Splošne določbe in načela

- 0.1.1 Privilegiji in imunitete, ki jih zaposleni uživajo po Protokolu o privilegijih in imunitetah Evropske unije, se priznajo samo v interesu ECB. Zaradi teh privilegijev in imunitet zaposleni nikakor niso oproščeni izpolnjevanja zasebnih obveznosti ali spoštovanja veljavnih zakonov in policijskih predpisov. Kadar koli so privilegiji in imunitete predmet spora, morajo prizadeti zaposleni o tem nemudoma obvestiti Izvršilni odbor.
- 0.1.2 Načeloma se zaposleni, ki so začasno dodeljeni ECB iz druge organizacije ali institucije ali jim je bila tam odobrena odsotnost z dela za namen dela v ECB na podlagi pogodbe o zaposlitvi z ECB, vključijo med zaposlene v ECB, imajo enake obveznosti in pravice kot drugi zaposleni ter morajo opravljati svoje poklicne dolžnosti izključno v korist ECB.

0.2 Neodvisnost

0.2.1 Nasprotje interesov

- 0.2.1.1 Zaposleni se morajo pri opravljanju poklicnih dolžnosti izogibati nasprotju interesov.
- 0.2.1.2 ‚Nasprotje interesov‘ pomeni situacijo, ko imajo zaposleni osebne interese, ki lahko vplivajo, ali za katere se zdi, da vplivajo, na nepristransko in objektivno opravljanje njihovih poklicnih dolžnosti. ‚Osební interesi‘ pomenijo kakršno koli dejansko ali potencialno finančno ali nefinančno ugodnost za zaposlene, njihove družinske člane, druge sorodnike ali njihov krog prijateljev in bližnjih znancev.
- 0.2.1.3 Zaposleni, ki zaznajo nasprotje interesov pri opravljanju svojih poklicnih dolžnosti, morajo o tem nemudoma obvestiti svojega neposrednega vodjo. Neposredni vodja lahko uvede vse ustrezne ukrepe za izognitev takemu nasprotju interesov, potem ko se posvetuje s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje. Če nasprotja ni mogoče odpraviti ali obvladovati z drugimi ustreznimi ukrepi, lahko neposredni vodja zaposlenemu odvzame odgovornost v posamezni zadevi. Če je nasprotje interesov povezano s postopkom naročanja, mora neposredni vodja obvestiti Centralno službo za naročila oziroma odbor za naročila, ki nato odloči, katere ukrepe je treba sprejeti.
- 0.2.1.4 Organ za imenovanja, opredeljen v točki (a) člena 1a.1.1, pred imenovanjem kandidata v skladu s pravili o izbiri in imenovanju presodi, ali je možno nasprotje interesov zaradi preteklih poklicnih dejavnosti kandidata ali njegovega tesnega osebnega razmerja z zaposlenimi, člani Izvršilnega odbora ali člani drugih notranjih organov ECB. Če organ za imenovanja ugotovi nasprotje interesov, se posvetuje s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje.

0.2.2 *Darila in gostoljubje*

0.2.2.1 Zaposleni ne smejo zase ali za drugo osebo niti zahtevati niti sprejemati nikakršne koristi, ki bi bila kakor koli povezana z njihovo zaposlitvijo v ECB.

0.2.2.2 ‚Korist‘ je vsako darilo, gostoljubje ali druga finančna ali nefinančna ugodnost, ki objektivno izboljšuje finančni, pravni ali osebni položaj prejemnika ali katere koli druge osebe in do katere prejemnik po zakonu ni upravičen. Manjše gostoljubje, ki je ponujeno med sestanki, povezanimi z delom, se ne šteje za korist. Šteje se, da je ‚korist‘ povezana s prejemnikovo zaposlitvijo v ECB, če mu je ponujena na podlagi njegovega položaja v ECB in ne na osebni podlagi.

0.2.2.3 Kot izjema od člena 0.2.2.1 se lahko pod pogojem, da ni pogosto in ni iz istega vira, sprejme naslednje:

- (a) gostoljubje, ki ga ponudi zasebni sektor, v vrednosti do 50 EUR, če se ponudi ob priložnosti, povezani z delom. Ta izjema ne velja za gostoljubje, ki ga ponudijo obstoječi ali potencialni dobavitelji ali kreditne institucije v okviru inšpekcijskih pregledov na kraju samem ali revizij, ki jih opravlja ECB, in v teh primerih se ne sme sprejeti nikakršnega gostoljubja;
- (b) koristi, ki jih ponudijo druge centralne banke, nacionalni javni organi ali evropske in mednarodne organizacije ter ne presegajo tega, kar je običajno in se šteje za primerno;
- (c) koristi, ki so ponujene v posebnih okoliščinah in bi njihova zavrnitev pomenila žalitev ali resno ogrozila poslovno razmerje.

0.2.2.4 Zaposleni morajo brez odlašanja prijaviti Službi za skladnost s predpisi in upravljanje

- (a) vsako korist, ki so jo sprejeli v skladu s členom 0.2.2.3(c);
- (b) vsako korist, za katero ni mogoče jasno ugotoviti, ali je njena vrednost pod pragovi, določenimi v členu 0.2.2.3;
- (c) vsako ponudbo koristi s strani tretjih oseb, katerih sprejetje je prepovedano.

Zaposleni morajo predati ECB vsa darila, ki jih sprejmejo v skladu s členom 0.2.2.3(c). Taka darila postanejo last ECB.

0.2.2.5 Sprejetje koristi v nobenem primeru ne sme škodovati objektivnosti in svobodnemu ravnanju zaposlenih ali vplivati nanju.

0.2.3 *Naročanje*

Zaposleni morajo zagotavljati pravilno izvajanje postopkov naročanja, tako da ohranjajo objektivnost, nevtralnost in poštenost ter zagotavljajo preglednost svojih dejanj. Zaposleni morajo zlasti spoštovati vsa splošna in posebna pravila v zvezi z izogibanjem in prijavljanjem nasprotja interesov, sprejemanjem koristi in varovanjem poslovne skrivnosti.

Zaposleni lahko komunicirajo z dobavitelji, ki sodelujejo v postopku naročanja, samo po uradni poti in morajo z njimi komunicirati pisno, kjer je le mogoče.

0.2.4 *Priznanja, častni nazivi in odlikovanja*

Zaposleni morajo pridobiti dovoljenje Službe za skladnost s predpisi in upravljanje, preden sprejmejo priznanje, častni naziv ali odlikovanje v povezavi s svojim delom za ECB.

0.2.5 *Prepoved sprejemanja plačil tretjih oseb za opravljanje poklicnih dolžnosti*

Zaposleni zase ne smejo sprejemati nikakršnih plačil tretjih oseb v zvezi z opravljanjem svojih poklicnih dolžnosti. Če tretje osebe ponudijo plačila, jih morajo izvršiti v dobro ECB.

Za dejavnosti, ki so povezane z nalogami ECB ali odgovornostmi zaposlenega, se domneva, da so del splošnih poklicnih dolžnosti zaposlenega. V primeru dvoma pristojni neposredni vodja oceni in odloči, ali se dejavnost šteje za poklicno dolžnost.

0.2.6 *Zunanje dejavnosti*

0.2.6.1 Zaposleni morajo pridobiti pisno dovoljenje, preden začnejo opravljati zunanjo dejavnost, ki je poklicne narave ali drugače presega tisto, kar se lahko razumno šteje za prostočasno dejavnost.

Generalni direktor generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegov namestnik po posvetovanju s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje in zadevnimi neposrednimi vodji izda tako dovoljenje, če zunanja dejavnost nikakor ne škoduje opravljanju poklicnih dolžnosti, ki jih ima zaposleni do ECB, in ni verjeten vir nasprotja interesov.

Tako dovoljenje se izda vsakokrat največ za pet let.

0.2.6.2 Kot izjema od člena 0.2.6.1 dovoljenje ni potrebno za zunanje dejavnosti, ki:

- (i) niso plačane in
- (ii) so na področjih kulture, znanosti, izobraževanja, športa, dobrodelnosti, religije ali socialnega ali drugega prostovoljnega dela in
- (iii) niso povezane z ECB ali poklicnimi dolžnostmi, ki jih ima zaposleni v ECB.

0.2.6.3 Brez poseganja v zgornja člena 0.2.6.1 in 0.2.6.2 lahko zaposleni opravljajo politične in sindikalne dejavnosti, vendar pri tem ne smejo izkoriščati svojega položaja v ECB in morajo izrecno izjaviti, da njihova osebna stališča ne odražajo nujno stališč ECB.

0.2.6.4 Zaposleni, ki nameravajo kandidirati ali so izvoljeni ali imenovani za javno funkcijo, morajo o tem obvestiti generalnega direktorja generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovega namestnika, ki po posvetovanju s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje ter ob upoštevanju interesa službe, pomembnosti funkcije, dolžnosti, ki jih funkcija vključuje, plačila in nadomestila stroškov pri opravljanju funkcije odloči, ali bi bilo treba zadevnemu zaposlenemu:

- (a) naložiti, da zaprosi za neplačano odsotnost z dela iz osebnih razlogov;
- (b) naložiti, da zaprosi za letni dopust;
- (c) dovoliti, da opravlja svoje poklicne dolžnosti s krajšim delovnim časom;
- (d) dovoliti, da nespremenjeno nadaljuje opravljanje svojih poklicnih dolžnosti.

Če se od zaposlenega zahteva, da izbere neplačano odsotnost z dela iz osebnih razlogov, ali se mu dovoli opravljanje poklicnih dolžnosti s krajšim delovnim časom, obdobje take neplačane odsotnosti ali dela s krajšim delovnim časom ustreza trajanju funkcije zaposlenega.

0.2.6.5 Zaposleni morajo zunanje dejavnosti opravljati zunaj delovnega časa. Generalni direktor generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegov namestnik lahko izjemoma dovoli odstopanje od tega pravila.

0.2.6.6 Generalni direktor generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegov namestnik lahko kadar koli ter po posvetovanju s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje in po možnosti zaslišanju zaposlenega zahteva, da zaposleni preneha opravljati zunanje dejavnosti, ki bi lahko kakor koli škodovala opravljanju poklicnih dolžnosti, ki jih ima zaposleni do ECB, ali bile verjeten vir nasprotja interesov, tudi če so bile predhodno dovoljene. Če je to potrebno, se zaposlenim določi razumen rok za prenehanje opravljanja zunanjih dejavnosti, razen če je v interesu službe potrebna takojšnja prekinitev teh dejavnosti.

0.2.7 Pridobitno delo zakonca ali priznanega partnerja

Zaposleni morajo obvestiti Službo za skladnost s predpisi in upravljanje o vsakršni pridobitni poklicni dejavnosti svojega zakonca ali priznanega partnerja, ki bi lahko vodila v nasprotje interesov. Če narava te poklicne dejavnosti vodi v nasprotje interesov s poklicnimi dolžnostmi zaposlenega, Služba za skladnost s predpisi in upravljanje najprej obvesti pristojnega neposrednega vodjo in mu svetuje glede uvedbe ustreznih ukrepov za obvladovanje nasprotja interesov, vključno s tem, da se zaposlenemu odvzame odgovornost v posamezni zadevi, če je to potrebno.

0.2.8 Omejitve po koncu zaposlitve

Pogajanje o prihodnji poklicni dejavnosti

0.2.8.1 Zaposleni morajo pri kakršnih koli pogajanjih v zvezi s prihodnjo poklicno dejavnostjo ravnati pošteno in diskretno. Če narava te poklicne dejavnosti lahko vodi v nasprotje interesov s poklicnimi dolžnostmi zaposlenega, mora ta o tem obvestiti Službo za skladnost s predpisi in upravljanje. Če obstaja nasprotje interesov, Služba za skladnost s predpisi in upravljanje obvesti pristojnega neposrednega vodjo in mu svetuje glede uvedbe ustreznih ukrepov za obvladovanje nasprotja interesov, vključno s tem, da se zaposlenemu odvzame odgovornost v posamezni zadevi, če je to potrebno.

Obveznost obveščanja

0.2.8.2 Zaposleni in nekdanji zaposleni morajo obvestiti Službo za skladnost s predpisi in upravljanje, preden sprejmejo katero koli poklicno dejavnost, v naslednjih obdobjih obveščanja:

- (a) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje in so vključeni v dejavnosti nadzora: dve leti od datuma, ko je njihova vključenost v dejavnosti nadzora prenehala;
- (b) zaposleni, ki so uvrščeni v plačne razpone od F/G do H in so vključeni v dejavnosti nadzora: šest mesecev od datuma, ko je njihova vključenost v dejavnosti nadzora prenehala;
- (c) drugi zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje: eno leto od datuma, ko so bili dejansko razrešeni poklicnih dolžnosti.

Obdobje ohlajanja

0.2.8.3 Obdobje ohlajanja velja za naslednje zaposlene:

- (a) zaposleni, ki so bili v času zaposlitve v ECB najmanj šest mesecev vključeni v dejavnosti nadzora, lahko začnejo delati:
 - (1) za kreditno institucijo, v nadzor nad katero so bili neposredno vključeni, šele po izteku:
 - (i) enega leta, če so uvrščeni v plačni razpon I ali višje (kar se lahko v izjemnih primerih podaljša na največ dve leti v skladu s členom 0.2.8.7);

(ii) šestih mesecev, če so uvrščeni v plačni razpon od F/G do H;

od datuma, ko je njihova neposredna vključenost v nadzor nad kreditno institucijo prenehala;

(2) za neposrednega konkurenta take kreditne institucije šele po izteku:

(i) šestih mesecev, če so uvrščeni v plačni razpon I ali višje,

(ii) treh mesecev, če so uvrščeni v plačni razpon od F/G do H,

od datuma, ko je njihova neposredna vključenost v nadzor nad kreditno institucijo prenehala;

(b) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje ter so najmanj šest mesecev delali v generalnem direktoratu Ekonomske analize, generalnem direktoratu Raziskave, generalnem direktoratu Makrobonitetna politika in finančna stabilnost, generalnem direktoratu Tržne operacije, direktoratu Upravljanje s tveganji, generalnem direktoratu Mednarodni in evropski odnosi, Predstavnštvu ECB v Washingtonu, generalnem direktoratu Sekretariat (z izjemo oddelka Upravljanje z dokumenti, DIV/IMS), Svetovalec Izvršilnega odbora, generalnem direktoratu Pravna služba, generalnih direktoratih Mikrobonitetni nadzor I do IV ali Sekretariatu Nadzornega odbora, lahko začnejo delati za finančno družbo s sedežem v Uniji šele po izteku treh mesecev od datuma, ko so prenehali z delom na teh poslovnih področjih;

(c) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon K ali višje in so najmanj šest mesecev delali na katerem koli drugem poslovnem področju ECB, lahko začnejo delati za finančno družbo s sedežem v Uniji šele po izteku treh mesecev od datuma, ko so prenehali z delom na teh poslovnih področjih;

(d) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje in so bili v času zaposlitve v ECB najmanj šest mesecev vključeni v pregled plačilnih sistemov, lahko začnejo delati za subjekt, v pregled nad katerim so bili neposredno vključeni, šele po izteku šestih mesecev od datuma, ko je njihova neposredna vključenost v pregled nad tem subjektom prenehala;

(e) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje in so bili v času zaposlitve v ECB neposredno vključeni v izbiro dobavitelja ali upravljanje pogodbe z dobaviteljem, lahko začnejo delati za tega dobavitelja šele po izteku:

(1) šestih mesecev, če znaša skupna vrednost pogodb(-e) s tem dobaviteljem več kot 200 000 EUR in manj kot 1 milijon EUR;

(2) enega leta, če znaša skupna vrednost pogodb(-e) s tem dobaviteljem 1 milijon EUR ali več,

od dneva, ko je njihova vključenost prenehala;

(f) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje, lahko po koncu zaposlitve v ECB v razmerju do ECB začnejo z lobiranjem ali zagovarjanjem v zvezi z zadevami, za katere so bili odgovorni v času zaposlitve v ECB, šele po izteku šestih mesecev od datuma, ko je njihova odgovornost za te zadeve prenehala;

(g) zaposleni, ki so uvrščeni v plačni razpon I ali višje in so bili v času zaposlitve v ECB neposredno vključeni v pravni spor ali razmerje z resnimi nesoglasji z drugim subjektom, lahko začnejo delati za ta subjekt ali drugo osebo, ki deluje v imenu tega subjekta, šele po izteku šestih mesecev od datuma, ko je njihova neposredna vključenost prenehala.

- 0.2.8.4 Če predvideni poklicni dejavnosti ustrezata dve različni obdobji ohlajanja, velja daljše obdobje.
- 0.2.8.5 Za zaposlene, katerih zaposlitev v ECB ne traja več kot štiri leta, trajanje obveznosti obveščanja in obdobja ohlajanja iz členov 0.2.8.2 in 0.2.8.3 ne sme biti daljše od polovice trajanja njihove zaposlitve v ECB.
- 0.2.8.6 Izvršilni odbor lahko na prošnjo zaposlenega izjemoma opusti ali skrajša obdobje ohlajanja iz člena 0.2.8.3, če obstajajo posebne okoliščine, ki izključujejo nastanek nasprotja interesov zaradi prihodnje poklicne dejavnosti. Zaposleni predloži obrazloženo prošnjo z dokazili Službi za skladnost s predpisi in upravljanje, o njej pa odloči Izvršilni odbor v razumnem roku.
- 0.2.8.7 Če velja obdobje ohlajanja iz člena 0.2.8.3(a)(1)(i), lahko Izvršilni odbor v izjemnih primerih na predlog Službe za skladnost s predpisi in upravljanje odloči, da to obdobje ohlajanja podaljša na največ dve leti, kadar je nasprotje interesov še vedno prisotno.

0.3 Poklicni standardi

0.3.1 Varovanje poslovne skrivnosti

Zaposleni morajo spoštovati pravila ECB o upravljanju in zaupnosti dokumentov ter zlasti pridobiti dovoljenje za razkritje informacij znotraj in zunaj ECB, kadar je to potrebno.

0.3.2 Odnosi z zunanjimi subjekti

- 0.3.2.1 Zaposleni morajo paziti na neodvisnost in ugled ECB ter potrebo po varovanju poslovne skrivnosti. Zaposleni pri opravljanju svojih poklicnih dolžnosti ne smejo zahtevati ali sprejemati navodil od nobene vlade, organa, organizacije ali osebe zunaj ECB. Zaposleni morajo obvestiti svojega neposrednega vodjo o vsakem poskusu vplivanja tretje osebe na ECB pri opravljanju njenih nalog.

Kadar zaposleni izražajo stališča o vprašanih, o katerih ECB ni oblikovala stališča, morajo izrecno izjaviti, da njihova osebna stališča ne odražajo nujno stališč ECB.

- 0.3.2.2 Zaposleni morajo v stikih z drugimi evropskimi institucijami, organi, agencijami in mednarodnimi organizacijami ohranяти visoko stopnjo dostopnosti ter biti odzivni in na voljo za pravočasen odgovor.

Zaposleni morajo v odnosih z zaposlenimi v nacionalnih centralnih bankah Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in pristojnih nacionalnih organih, ki sodelujejo v enotnem mehanizmu nadzora (EMN), ravnati v duhu tesnega vzajemnega sodelovanja, ob upoštevanju svojih obveznosti do ECB in nepristranske vloge ECB znotraj ESCB.

- 0.3.2.3 Zaposleni morajo biti previdni v svojih odnosih z interesnimi skupinami in mediji. Zaposleni morajo vse prošnje splošne javnosti ali medijev za informacije usmeriti v generalni direktorat Stiki z javnostjo in jezikovne storitve (DG/C) v skladu z določbami Priročnika o poslovnih praksah. Zaposleni morajo vse prošnje splošne javnosti ali medijev za dostop do dokumentov ECB usmeriti v generalni direktorat Sekretariat v skladu z določbami Priročnika o poslovnih praksah.

0.3.2.4 Zaposleni, ki nameravajo govoriti na zunanjih konferencah ali seminarjih ali objavljati v zunanjih publikacijah, morajo pridobiti predhodno dovoljenje v skladu s Priročnikom o poslovnih praksah in spoštovati ustrezne določbe.

0.3.2.5 Člena 0.3.2.3 in 0.3.2.4 ne veljata za predstavnike zaposlenih v zvezi z zadevami, ki sodijo v okvir njihovih pooblastil. Predstavniki zaposlenih lahko pravočasno obvestijo DG/C o vsakršnih stikih z mediji, govorih ali zunanjih publikacijah. Njihova dolžnost lojalnosti in obveznosti varovanja poslovne skrivnosti v vseh primerih ostanejo v celoti veljavne.

0.3.3 *Notranji odnosi*

0.3.3.1 Zaposleni morajo spoštovati navodila svojih vodij in veljavne linije poročanja. Če zaposleni menijo, da je navodilo, ki so ga prejeli, nepravilno, morajo o svojih pomislekih obvestiti neposrednega vodjo, če pa menijo, da neposredni vodja njihovih pomislekov ni zadostno obravnaval, morajo obvestiti svojega generalnega direktorja oziroma direktorja ali njegovega namestnika. Če generalni direktor oziroma direktor ali njegov namestnik navodilo pisno potrdi, ga mora zaposleni izvršiti, razen če je očitno nezakonito.

0.3.3.2 Zaposleni od drugih zaposlenih ne smejo zahtevati, da zanje ali za druge opravljajo zasebne naloge.

0.3.3.3 Zaposleni morajo ravnati pošteno do svojih sodelavcev. Zaposleni zlasti ne smejo drugim zaposlenim prikrivati informacij, ki bi lahko vplivale na poslovanje, še posebej za pridobitev osebne koristi, niti dajati napačnih, netočnih ali pretiranih informacij. Poleg tega ne smejo onemogočati ali zavračati sodelovanja s sodelavci.

0.3.4 *Spoštovanje načela ločenosti med nadzorno funkcijo in funkcijo denarne politike*

Zaposleni morajo spoštovati načelo ločenosti med nadzorno funkcijo in funkcijo denarne politike, kakor je določeno v pravilih o izvajanju tega načela.

0.4 **Zasebni finančni posli**

0.4.1 *Splošna načela*

0.4.1.1 Zaposleni morajo pri opravljanju zasebnih finančnih poslov za svoj račun ali za račun tretje osebe ravnati nadvse previdno in skrbno, da zavarujejo ugled in verodostojnost ECB ter zaupanje javnosti v poštenost in nepristranskost njenih zaposlenih. Njihovi zasebni finančni posli morajo biti nešpekulativni, zadržani ter v primernem sorazmerju z njihovimi prihodki in premoženjem, tako da ne ogrožajo njihove finančne neodvisnosti.

0.4.1.2 Služba za skladnost s predpisi in upravljanje lahko izda zavezujoče smernice za razlago in uporabo tega člena. Na podlagi odobritve Izvršilnega odbora lahko Služba za skladnost s predpisi in upravljanje zlasti določi dodatne zasebne finančne posle, ki so prepovedani ali je zanje potrebno predhodno dovoljenje v skladu s členoma 0.4.2.2 in 0.4.2.3, če so ti posli v nasprotju s poslovanjem ECB ali bi lahko dajali tak vtis. Služba za skladnost s predpisi in upravljanje te smernice na ustrezen način objavi.

0.4.1.3 Zaposlenim je prepovedano uporabiti ali poskusiti uporabiti informacije, ki so povezane z dejavnostjo ECB, nacionalnih centralnih bank, pristojnih nacionalnih organov ali Evropskega odbora za sistemska tveganja in niso objavljene ali dostopne javnosti (v nadaljnjem besedilu: notranje informacije), v korist svojih zasebnih interesov ali zasebnih interesov drugega.

Zaposlenim je posebej prepovedano izkoristiti notranje informacije pri kakršnem koli zasebnem finančnem poslu ali pri priporočanju ali odsvetovanju takih poslov.

0.4.1.4 V primeru dvoma glede razlage tega člena se morajo zaposleni posvetovati s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje, preden sklenejo zasebni finančni posel.

0.4.2 Kategorije zasebnih finančnih poslov

Brez poseganja v splošne obveznosti, določene v členih 0.4.1 in 0.4.3, morajo zaposleni spoštovati pravila, ki veljajo za naslednje kategorije:

- (a) izvzeti zasebni finančni posli;
- (b) prepovedani zasebni finančni posli;
- (c) zasebni finančni posli, za katere je potrebno predhodno dovoljenje;
- (d) zasebni finančni posli, za katere je potrebno naknadno poročanje.

0.4.2.1 Izvzeti zasebni finančni posli

Brez poseganja v splošne obveznosti, določene v členih 0.4.1 in 0.4.3, lahko zaposleni brez omejitev ali obveznosti obveščanja opravljajo naslednje zasebne finančne posle:

- (a) nakup ali prodaja enot kolektivnega naložbenega sistema, pri katerem zaposleni nima nobenega vpliva na naložbeno politiko, razen sistemov, katerih glavni namen je vlaganje v premoženje, ki sodi v okvir člena 0.4.2.2(b) in člena 0.4.2.3(b) in (c), ter prenosi denarnih sredstev in devizni posli, ki so neposredno povezani s takim nakupom ali prodajo;
- (b) nakup ali odkup zavarovalnih polic ali rent;
- (c) nakup ali prodaja deviz za potrebe občasne pridobitve nefinančnih naložb ali premoženja, za potrebe zasebnih potovanj ali za kritje sedanjih ali prihodnjih osebnih stroškov v valuti, ki ni valuta, v kateri zaposleni prejema plačo;
- (d) izdatki, vključno z nakupom ali prodajo nefinančnih naložb ali premoženja, vključno z nepremičninami;
- (e) sklenitev hipotekarnih posojil;
- (f) prenos denarnih sredstev s tekočega ali varčevalnega računa zaposlenega v kateri koli valuti na drug tekoči ali varčevalni račun, katerega imetnik je zaposleni ali tretja oseba;
- (g) drugi zasebni finančni posli, ki niso prepovedani niti zanje ni potrebno predhodno dovoljenje, in katerih vrednost v nobenem koledarskem mesecu ne presega 10 000 EUR. Zaposleni ne smejo razdeliti zasebnih finančnih poslov, da bi obšli ta prag.

0.4.2.2 Prepovedani zasebni finančni posli

Zaposleni ne smejo opraviti nobenega od naslednjih zasebnih finančnih poslov:

- (a) posli, ki se nanašajo na zaseben pravni subjekt ali posameznike, s katerimi je zaposleni v tekočem poslovnem razmerju v imenu ECB, ali so povezani s takim subjektom ali posamezniki;

- (b) posli v zvezi s (i) posameznimi tržnimi obveznicami in delnicami, ki jih izdajo finančne družbe (razen centralnih bank) s sedežem ali podružnico v Uniji; (ii) izvedenimi finančnimi instrumenti, povezanimi s takimi obveznicami in delnicami; (iii) kombiniranimi instrumenti, če eden od sestavnih delov sodi pod (i) ali (ii), in (iv) enotami kolektivnih naložbenih sistemov, katerih glavni namen je vlaganje v take obveznice, delnice ali instrumente.

0.4.2.3 Zasebni finančni posli, za katere je potrebno predhodno dovoljenje

Zaposleni morajo zaprositi za dovoljenje Službo za skladnost s predpisi in upravljanje, preden opravijo naslednje finančne posle:

- (a) kratkoročno trgovanje, tj. prodaja ali nakup premoženja z isto mednarodno identifikacijsko številko vrednostnega papirja (ISIN), kot so ga kupili ali prodali v prejšnjem mesecu. Dovoljenje ni potrebno, če se z naknadno prodajo izvrši nalog za omejitev izgube „stop-loss“, ki ga je zaposleni dal svojemu borznemu posredniku;
- (b) posli, katerih vrednost v katerem koli koledarskem mesecu presega 10 000 EUR, z (i) državnimi vrednostnimi papirji, ki jih izdajo države članice euroobmočja; (ii) izvedenimi finančnimi instrumenti, povezanimi s takimi državnimi vrednostnimi papirji; (iii) kombiniranimi instrumenti, če eden od sestavnih delov sodi pod (i) ali (ii), in (iv) enotami kolektivnih naložbenih sistemov, katerih glavni namen je vlaganje v take vrednostne papirje ali instrumente;
- (c) posli, katerih vrednost v katerem koli koledarskem mesecu presega 10 000 EUR, z (i) zlatom ali izvedenimi finančnimi instrumenti, povezanimi z zlatom (vključno z vrednostnimi papirji, vezanimi na ceno zlata); (ii) delnicami, obveznicami ali povezanimi izvedenimi finančnimi instrumenti, ki jih izdajo družbe, katerih glavna dejavnost je pridobivanje ali proizvodnja zlata; (iii) kombiniranimi instrumenti, če eden od sestavnih delov sodi pod (i) ali (ii), in (iv) enotami kolektivnih naložbenih sistemov, katerih glavni namen je vlaganje v take vrednostne papirje in instrumente;
- (d) devizni posli, razen deviznih poslov, navedenih v členu 0.4.2.1(c), katerih vrednost v katerem koli koledarskem mesecu presega 10 000 EUR.

0.4.2.4 Zasebni finančni posli, za katere je potrebno naknadno poročanje

Zaposleni morajo v roku 30 koledarskih dni po izvršitvi poročati Službi za skladnost s predpisi in upravljanje o vsakem zasebnem finančnem poslu, katerega vrednost v katerem koli koledarskem mesecu presega 10 000 EUR, in ki ne sodi v nobeno od predhodnih treh kategorij. Služba za skladnost s predpisi in upravljanje opredeli informacije, ki jih je treba poročati, obliko poročanja in postopek.

Obveznost poročanja velja zlasti za:

- (a) posojila, razen hipotek (vključno z zamenjavo nespremenljive za spremenljivo obrestno mero ali obratno ali podaljšanjem obstoječega posojila). Zaposleni morajo navesti, ali se posojilo uporablja za pridobitev finančnih instrumentov;
- (b) izvedene finančne instrumente, povezane z obrestno mero, in izvedene finančne instrumente, ki temeljijo na indeksih;
- (c) nakupe ali prodaje delnic družb, ki niso navedene v členu 0.4.2.2(b), in obveznic, ki jih izdajo take družbe.

0.4.2.5 Obstoječe premoženje, ki izhaja iz prepovedanih poslov

Zaposleni lahko obdržijo premoženje, ki izhaja iz poslov v smislu člena 0.4.2.2:

- (a) ki ga imajo v trenutku, ko zanje začnejo veljati omejitve iz člena 0.4;
- (b) ki ga pridobijo kasneje brez lastnega ravnanja, zlasti z dedovanjem, darili ali spremembo družinskega statusa ali zaradi spremembe strukture kapitala ali spremembe obvladovanja subjekta, v katerem imajo premoženje ali pravice;
- (c) ki so ga pridobili takrat, ko tak posel še ni bil prepovedan.

Zaposleni lahko razpolagajo s tem premoženjem ali izvršujejo kakršne koli pravice, ki so vezane nanj, na podlagi predhodnega dovoljenja Službe za skladnost s predpisi in upravljanje.

Zaposleni se morajo posvetovati s Službo za skladnost s predpisi in upravljanje glede tega, ali lahko ohranitev tega premoženja povzroči nasprotje interesov. V tem primeru lahko Služba za skladnost s predpisi in upravljanje zahteva, da zaposleni v razumnem roku odsvoji to premoženje, če je to potrebno za izognitev nasprotju interesov.

0.4.2.6 Prošnja za dovoljenje

Katero koli prošnjo v skladu s členom 0.4.2.3 ali 0.4.2.5 je treba predložiti Službi za skladnost s predpisi in upravljanje najmanj pet delovnih dni pred predvidenim datumom naročila v obliki, ki jo določi Služba za skladnost s predpisi in upravljanje. Služba za skladnost s predpisi in upravljanje o prošnji odloči v petih delovnih dneh ter pri tem upošteva, kjer pride v poštev, zlasti: (a) poklicne dolžnosti zaposlenega in njegov dostop do upoštevanih notranjih informacij; (b) špekulativno/nešpekulativno naravo posla; (c) zneske, za katere gre, če so navedeni; (d) tveganje ugleda ECB; (e) časovni okvir, zlasti bližino seje organov odločanja ECB. Služba za skladnost s predpisi in upravljanje lahko izda dovoljenje pod določenimi pogoji. Če se Služba za skladnost s predpisi in upravljanje v petih delovnih dneh ne odzove na prošnjo za dovoljenje, se šteje, da je posel dovoljen.

0.4.2.7 Neodvisno upravljanje premoženja s strani tretje osebe

Finančni posli so izvzeti iz omejitev, določenih v členih 0.4.2.2 do 0.4.2.6, v obsegu, kolikor jih opravi tretja oseba, presoji katere je zaposleni zaupal vodenje svojih zasebnih finančnih poslov na podlagi pisne pogodbe o upravljanju premoženja. Za to izvzetje je potrebno dovoljenje Službe za skladnost s predpisi in upravljanje. Dovoljenje se izda, če se dokaže, da pogodbeni pogoji zagotavljajo, da zaposleni ne more neposredno ali posredno vplivati na nobeno odločitev, ki jo pri upravljanju sprejme tretja oseba. Zaposleni mora obvestiti Službo za skladnost s predpisi in upravljanje o vsaki spremembi pogojev pogodbe o upravljanju premoženja.

0.4.3 Spremljanje skladnosti s predpisi

0.4.3.1 Zaposleni morajo Službi za skladnost s predpisi in upravljanje zagotoviti veljaven seznam:

- (a) svojih bančnih računov, vključno s skupnimi računi, skrbniškimi računi, računi kreditnih kartic in računi pri borznih posrednikih, in
- (b) vseh pooblastil, ki so jim jih podelile tretje osebe v zvezi s svojimi bančnimi računi, vključno s skrbniškimi računi. Zaposleni lahko imajo in izvršujejo pooblastila v zvezi z bančnimi računi tretjih oseb samo, če smejo dati ECB na voljo ustrezne evidence v skladu s členom 0.4.3.2.

Zaposleni morajo ta seznam posodabljati.

0.4.3.2 Za potrebe poročanja v skladu s členom 0.4.3 morajo zaposleni za preteklo in tekoče leto voditi vse spodaj navedene evidence:

- (a) izpiskov računov za vse račune, navedene v členu 0.4.3.1;
- (b) vseh prodaj ali nakupov finančnega premoženja ali pravic, ki so jih opravili zaposleni ali tretje osebe na tveganje in za račun zaposlenih ali zaposleni na tveganje in za račun tretjih oseb;
- (c) sklepanja ali spreminjanja hipotekarnih ali drugih posojil na svoje tveganje in za svoj račun ali na tveganje in za račun drugih;
- (d) svojih poslov v zvezi s pokojninskimi načrti, vključno s pokojninskim sistemom in pokojninskim načrtom ECB;
- (e) vseh pooblastil, ki so jim jih podelile tretje osebe v zvezi z svojimi bančnimi računi, vključno s skrbniškimi računi;
- (f) pogojev katere koli pisne pogodbe o upravljanju premoženja, kakor je opredeljeno v členu 0.4.2.7, in sprememb te pogodbe.

0.4.3.3 Na podlagi odobritve Izvršilnega odbora lahko Služba za skladnost s predpisi in upravljanje zahteva od zunanjega ponudnika storitev, da opravi:

- (a) redno preverjanje skladnosti s predpisi, ki zajame določen odstotek zaposlenih, ki ga določi Služba za skladnost s predpisi in upravljanje, in
- (b) izredno preverjanje skladnosti s predpisi, ki se osredotoči na določeno skupino zaposlenih ali določene vrste poslov.

Služba za skladnost s predpisi in upravljanje lahko za potrebe tega preverjanja skladnosti s predpisi zahteva, da zadevni zaposleni predložijo evidence, navedene v členu 0.4.3.2, za določeno obdobje v zaprti ovojnici za posredovanje zunanjemu ponudniku storitev. Zaposleni morajo predložiti te evidence v roku, ki ga določi Služba za skladnost s predpisi in upravljanje.

0.4.3.4 Brez poseganja v člen 0.4.3.5 mora zunanji ponudnik storitev z vsemi prejetimi informacijami in dokumentacijo ravnati z najvišjo stopnjo zaupnosti ter jih sme uporabiti samo za potrebe preverjanja skladnosti s predpisi.

0.4.3.5 Če zunanji ponudnik storitev odkrije dokaze, ki so razlog za sum kršitve poklicnih dolžnosti zaposlenega ali kršitve pogodbenih dolžnosti zunanje osebe, ki dela za ECB in zanjo na podlagi pogodbe veljajo omejitve iz člena 0.4, o taki možni kršitvi skupaj z dokazno dokumentacijo poroča Službi za skladnost s predpisi in upravljanje. Služba za skladnost s predpisi in upravljanje oceni možno kršitev in v primeru, da je sum utemeljen, o tem poroča pristojnemu telesu ali poslovnemu(-im) področju(-em) za nadaljnjo preiskavo, če je potrebna, ali disciplinsko ukrepanje. Poročilo zunanjega ponudnika storitev, vključno z dokazno dokumentacijo, predloženo v skladu z zgornjimi pravili, je lahko del katerega koli nadaljnjega notranjega in/ali zunanjega postopka.

0.4.3.6 Obveznosti zaposlenih iz člena 0.4.3 veljajo še do konca koledarskega leta, ki sledi letu, v katerem je njihova zaposlitev prenehala. Prepoved uporabe notranjih informacij iz člena 0.4.1.3 velja še toliko časa, dokler informacije niso objavljene.

0.4a **Orodje za žvižgače in zaščita žvižgačev**

0.4a.1 *Opredelitev pojmov*

V tem členu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) ‚kršitev‘ pomeni katero koli nezakonito dejanje, vključno z goljufijo in korupcijo, ki škodi finančnim interesom Unije, ali katero koli ravnanje pri opravljanju poklicnih dolžnosti, ki ga stori oseba, vključena v dejavnosti ECB, in je v nasprotju s pravili in predpisi, ki veljajo zanj;
- (b) ‚identiteta‘ pomeni katero koli informacijo, s katero se lahko posameznik določi ali je določljiv, ali ki lahko vpliva na neposredno ali posredno določitev posameznika, zlasti na podlagi identifikatorjev iz točke (1) člena 3 Uredbe (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta (*);
- (c) ‚informacije o kršitvah‘ pomeni informacije, vključno z utemeljenimi sumi, o možnih kršitvah ali poskusih prikrivanja takih kršitev;
- (d) ‚oseba, vključena v dejavnosti ECB‘ pomeni zaposlenega, zaposlenega na podlagi kratkoročne pogodbe, udeleženca programa za diplomante, pripravnika ali enega od visokih uradnikov ECB;
- (e) ‚visoki uradniki ECB‘ pomeni uradnike iz členov 1.1, 1.2 in 1.4 Kodeksa ravnanja za visoke uradnike Evropske centralne banke (**);
- (f) ‚žvižgač‘ pomeni osebo, vključeno v dejavnosti ECB, ki sporoči informacije o kršitvah po kateri koli poti za sporočanje iz člena 0.4a.2, člena 0.5, Sklepa Evropske centralne banke (EU) 2016/456 (ECB/2016/3) (***) ali Upravne okrožnice 01/2006 o notranjih upravnih preiskavah;
- (g) ‚priča‘ pomeni osebo, vključeno v dejavnosti ECB, ki ni žvižgač in mora sodelovati v okviru notranjega ocenjevanja možne kršitve, tudi s pričanjem v skladu z Upravno okrožnico 01/2006;
- (h) ‚zadevna oseba‘ pomeni osebo, vključeno v dejavnosti ECB, ki je v sporočilu navedena kot oseba, ki je obtožena kršitve ali je s to osebo povezana;
- (i) ‚povračilni ukrep‘ pomeni vsako neposredno ali posredno dejanje ali opustitev dejanja v delovnem okolju, ki ga spodbudi sporočanje informacij o kršitvah po kateri koli poti za sporočanje iz člena 0.4a.2, člena 0.5, Sklepa (EU) 2016/456 (ECB/2016/3) ali Upravne okrožnice 01/2006 ali ga spodbudi izjava priče v zvezi s takim sporočanjem in ki povzroči ali lahko povzroči neupravičeno škodo žvižgaču ali priči. To vključuje grožnje s povračilnimi ukrepi in poskuse povračilnih ukrepov;
- (j) ‚pristojni organ‘ pomeni organ, ki je imenovan za ocenjevanje informacij o kršitvah, sporočenih po poti za sporočanje iz člena 0.4a.2, in za dajanje povratnih informacij žvižgaču, in/ali ki je imenovan za nadaljnje ukrepanje na podlagi teh sporočil.

0.4a.2 *Orodje za žvižgače*

0.4a.2.1 Zaposleni lahko, brez poseganja v določbe o sporočanju možnih nezakonitih dejavnosti iz Sklepa (EU) 2016/456 (ECB/2016/3), možnih kršitev v zvezi z dostojanstvom na delovnem mestu iz člena 0.5 in možnih kršitev poklicnih dolžnosti iz Upravne okrožnice 01/2006, informacije o kršitvah sporočajo prek notranje platforme za sporočanje, ki jo je za ta namen vzpostavila ECB (v nadaljnjem besedilu: orodje za žvižgače).

0.4a.2.2 Zaposleni lahko orodje za žvižgače uporabljajo kot alternativno pot za sporočanje, po kateri izpolnijo obveznost sporočanja v skladu s Sklepom (EU) 2016/456 (ECB/2016/3) ali sporočanja v skladu z Upravno okrožnico 01/2006.

0.4a.3 *Ocenjevanje informacij o kršitvah, sporočenih prek orodja za žvižgače, in nadaljnje ukrepanje na njihovi podlagi*

0.4a.3.1 Za sporočila z informacijami o kršitvah prek orodja za žvižgače je pristojni organ:

- (a) direktor direktorata Notranja revizija, razen za sporočila, ki sodijo v okvir točke (b) ali (c);
- (b) predsednik, če je zadevna oseba ali katera koli od zadevnih oseb direktor direktorata Notranja revizija;

- (c) pristojni organ, ki ga je imenoval Svet ECB, če je zadevna oseba ali katera koli od zadevnih oseb visoki uradnik ECB.

0.4a.3.2 Na podlagi sporočil z informacijami o kršitvah, prejetih prek orodja za žvižgače, ki sodijo na področje uporabe Sklepa (EU) 2016/456 (ECB/2016/3), se nadalje ukrepa v skladu z navedenim sklepom.

0.4a.3.3 Na podlagi sporočil z informacijami o kršitvah, prejetih prek orodja za žvižgače, ki ne sodijo na področje uporabe Sklepa (EU) 2016/456 (ECB/2016/3), se nadalje ukrepa v skladu z Upravno okrožnico 01/2006.

Če je zadevna oseba ali katera koli od zadevnih oseb visoki uradnik ECB, je postopek za ocenjevanje informacij o kršitvah, sporočenih prek orodja za žvižgače, in nadaljnje ukrepanje na njihovi podlagi ne glede na prvi odstavek določen v posebnem sklepu Sveta ECB.

0.4a.4 *Zaščita žvižgačev*

0.4a.4.1 ECB ščiti žvižgače z varstvom njihove identitete in zaščito pred povračilnimi ukrepi.

0.4a.4.2 Žvižgači so upravičeni do zaščite po tem členu, če se v skladu s členom 0.4a.7.4 šteje, da so glede na okoliščine in njim razpoložljive informacije v času sporočanja imeli utemeljene razloge za domnevo, da so informacije o kršitvah, ki jih sporočajo, resnične in povezane z možno kršitvijo.

Pri uporabi prvega odstavka žvižgači zlasti:

- (a) niso upravičeni do zaščite, če sporočene informacije o kršitvah vsebujejo:
 - (i) kar koli od naslednjega, kar je bilo namerno ali zavestno sporočeno: netočne ali zavajajoče informacije, informacije, ki so v času sporočanja javno dostopne, neutemeljene govorice ali posredne informacije; ali
 - (ii) nestrinjanje z upravičenimi vodstvenimi ali upravnimi odločitvami;
- (b) ne izgubijo zaščite, če so sporočene informacije o kršitvah netočne zaradi napake v dobri veri.

0.4a.5 *Varstvo identitete*

0.4a.5.1 Identiteta žvižgačev in prič se varuje v skladu z načeli iz dela 2 Pravil poslovanja.

Identiteta žvižgačev, ki so se identificirali, se brez poseganja v člen 7(5) Upravne okrožnice 01/2006 razkrije samo:

- (a) na podlagi potrebe po seznanitvi, vendar ne zadevni osebi ali kateri od zadevnih oseb; ali
- (b) če je žvižgač izrecno privolil v razkritje; ali
- (c) v okoliščinah, opisanih v členu 6(10) Upravne okrožnice 01/2006, in kadar je to potrebno zaradi uveljavljanja pravice do obrambe.

0.4a.5.2 Žvižgači lahko prek orodja za žvižgače sporočajo anonimno. V tem primeru se njihova identiteta ne razkrije, če in dokler se ne odločijo, da se identificirajo sami.

0.4a.6 *Zaščita pred povračilnimi ukrepi*

0.4a.6.1 Povračilni ukrepi proti žvižgačem in pričam pomenijo kršitev poklicnih dolžnosti, v zvezi s katerimi se ustrezno ukrepa, po potrebi tudi disciplinsko.

0.4a.7 Postopek, po katerem se zahteva zaščita pred povračilnimi ukrepi

0.4a.7.1 Žvižgači in priče lahko zahtevo za zaščito pred povračilnimi ukrepi skupaj z ustreznimi dokumenti ali informacijami, s katerimi jo podkrepijo, vložijo pri pooblaščenцу za skladnost s predpisi in upravljanje. Zahtevo je treba vložiti v 24 mesecih od takrat, ko se je zgodilo dejanje ali opustitev, ki je zatrjevani povračilni ukrep.

0.4a.7.2 Taka zahteva ne štiti vlagatelja pred odgovornostjo za njegovo vpletenost, če je ustrezno, v kršitev, ki jo je sporočil ali katere priča je.

0.4a.7.3 Pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje take zahteve obravnava strogo zaupno, identiteta vlagatelja pa se varuje v skladu s členom 0.4a.5.1, tudi če je vlagatelj priča.

0.4a.7.4 Pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje po prejemu zahteve za zaščito pred povračilnimi ukrepi brez odlašanja:

(a) potrdi prejem in

(b) preveri, ali zahteva za zaščito izpolnjuje naslednje pogoje:

(i) vlagatelj je žvižgač, upravičen do zaščite pod pogoji iz člena 0.4a.4.2, ali priča in

(ii) zatrjevano škodljivo dejanje ali opustitev se je zgodila in

(iii) zatrjevano škodljivo dejanje ali opustitev je morda spodbudil žvižgač ali izjava priče v zvezi z žvižgaštvom.

0.4a.7.5 Če pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje ugotovi, da:

(a) zahteva za zaščito ne izpolnjuje pogojev iz člena 0.4a.7.4(b), o tem pisno obvesti vlagatelja;

(b) zahteva za zaščito izpolnjuje pogoje iz člena 0.4a.7.4(b), potem

(i) lahko priporoči začasne zaščitne ukrepe v skladu s členom 0.4a.8,

(ii) opravi presojo, ali je potrebna zaščita, po potrebi tudi s posredovanjem zadeve pristojnemu telesu ali poslovnemu področju ali poslovnim področjem, odgovornim za preiskave, ki nato opravijo preiskavo v skladu z veljavnimi pravili in rezultate preiskave predložijo pooblaščenцу za skladnost s predpisi in upravljanje. ECB v tem okviru nosi dokazno breme pri dokazovanju, da sporočeno dejanje ali opustitev ni povračilni ukrep;

(iii) vlagatelja o tem pisno obvesti.

0.4a.7.6 Če pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje po opravljeni presoji iz člena 0.4a.7.5(b)(ii) ugotovi, da:

(a) zaščita ni potrebna, o tem pisno obvesti vlagatelja;

(b) je zaščita potrebna, lahko priporoči naslednje nadaljnje ukrepe:

(i) po posvetovanju z vlagateljem in v skladu s členom 0.4a.8 ukrepe za odpravo nastale škode zaradi povračilnih ukrepov (v nadaljnjem besedilu: popravljalni ukrepi) in ukrepe za zaščito vlagatelja pred nadaljnjimi povračilnimi ukrepi (v nadaljnjem besedilu: zaščitni ukrepi) in

(ii) odvisno od primera vse ustrezne ukrepe zoper izvajalca povračilnih ukrepov, po potrebi tudi disciplinske ukrepe.

0.4a.7.7 Kadar pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje meni, da pri pregledu zahteve za zaščito pred povračilnimi ukrepi obstaja nasprotje interesov, posreduje zadevo glavnemu koordinatorju podpornih služb, da odloči, kdo bo to zahtevo obravnaval po zgoraj navedenem postopku.

0.4a.8 *Začasni zaščitni ukrepi in popravljalni ukrepi*

0.4a.8.1 Pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje lahko priporoči ukrepe, ki so potrebni in primerni za zaščito žvižgača in prič pred povračilnimi ukrepi, vključno z začasnimi zaščitnimi ukrepi in popravljivimi ukrepi, če so ti ukrepi skladni s pravnim okvirom ECB.

0.4a.8.2 Pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje lahko s privolitvijo žvižgača ali priče kadar koli priporoči, da generalni direktorat Kadrovska služba spremlja razmere na njegovem ali njenem delovnem mestu.

0.4a.8.3 Pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje lahko od naslovnikov svojih priporočil zahteva, da mu poročajo o izvajanju priporočil. Če pooblaščenec za skladnost s predpisi in upravljanje ni zadovoljen z nadaljnjim ukrepanjem na podlagi njegovih priporočil, lahko o tem obvesti predsednika.

0.4a.9 *Poročanje o žvižgaštvu*

ECB lahko o žvižgaštvu poroča v skrajšani ali združeni obliki, tako da posameznikov ni mogoče identificirati.

0.5 **Dostojanstvo na delovnem mestu**

0.5.1 Zaposleni morajo spoštovati dostojanstvo svojih sodelavcev in se vzdržati vsakršnega neprimerne vedenja, ki ponižuje druge. Morajo biti razumevajoči in spoštljivi do drugih.

0.5.2 *Opredelitev pojmov*

V okviru poklicne etike se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

1. „Dostojanstvo na delovnem mestu“ pomeni odsotnost neprimerne vedenja. Neprimerno vedenje pomeni katero koli obliko neposredne ali posredne diskriminacije, fizičnega nasilja, psihičnega nasilja (imenovano tudi šikaniranje ali mobing) ali spolnega nadlegovanja.
2. Šteje se, da gre za „neposredno diskriminacijo“, kadar je, je bila ali bi bila oseba zaradi svojega državljanstva, spola, rase ali etnične pripadnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti obravnavana manj ugodno kakor druga oseba v primerljivi situaciji.
3. Šteje se, da gre za „posredno diskriminacijo“, kadar je zaradi na videz nevtralne določbe, merila ali prakse oseba v primerjavi z drugo osebo v posebno slabšem položaju na podlagi državljanstva, spola, rase ali etnične pripadnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, razen če je ta določba, merilo ali praksa objektivno upravičena.
4. „Fizično nasilje“ pomeni namerno uporabo fizične sile ali grožnje s fizično silo proti drugi osebi, ki povzroči fizično, spolno ali psihično škodo.
5. „Psihično nasilje“ pomeni vsako neprimerno ravnanje, ki traja, se ponavlja ali je sistematično in vključuje fizično vedenje, ustno ali pisno izražanje, geste ali druga namerna dejanja, ki lahko ogrozijo osebnost, dostojanstvo ali fizično ali psihično integriteto katere koli osebe.
6. „Spolno nadlegovanje“ pomeni ravnanje, povezano s spolnostjo, ki ga oseba, na katero je usmerjeno, ne želi in katerega namen ali učinek je užaliti to osebo ali ustvariti zastraševalno, sovražno, žaljivo ali moteče okolje.

Neprimernost vedenja se presoja objektivno z vidika razumne tretje osebe.

0.5.3 Postopki

0.5.3.1 Zaposleni, ki menijo, da so bili deležni neprimerne vedenja, lahko uporabijo tako neformalni postopek kot tudi formalni postopek. Zaposleni, ki sprožijo kateri koli tovrsten postopek, zaradi tega ne smejo biti deležni negativnih posledic, razen če se v okviru tega postopka ugotovi, da so bile njihove pritožbe namerno neresnične ali zlonamerne.

0.5.3.2 Neformalni postopek

V neformalnem postopku lahko prizadeti zaposleni:

- (a) se neposredno soočijo z domnevnim kršiteljem;
- (b) vključijo zaupanja vredno osebo po svoji izbiri, vključno s predstavnikom zaposlenih;
- (c) vključijo svojega neposrednega vodjo za takojšnje vodstveno ukrepanje, ali
- (d) vključijo socialnega svetovalca.

0.5.3.3 Formalni postopek

Če prizadeti zaposleni meni, da neformalni postopek ni primeren, ali če je bil neformalni postopek neuspešen, lahko prizadeti zaposleni zaprosi generalnega direktorja generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovega namestnika, da sprejme ustrezne (začasne) ukrepe. Generalni direktor ali njegov namestnik mora take prošnje obravnavati hitro, resno in zaupno. Generalni direktor ali njegov namestnik lahko po potrebi o zadevi poroča pristojnemu telesu, ki odloči, ali naj se uvede notranja upravna preiskava.

0.5.3.4 Vodje, ki zaznajo neprimerno vedenje, ki ga ni mogoče ustrezno urediti s takojšnjim vodstvenim ukrepanjem, morajo tako vedenje nemudoma prijaviti generalnemu direktorju generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovemu namestniku, ki odloči o nadaljnjih ukrepih v skladu s členom 0.5.3.

0.5.3.5 Drugi zaposleni, ki zaznajo neprimerno vedenje, lahko tako vedenje prijavijo svojemu neposrednemu vodji ali po potrebi neposredno generalnemu direktorju generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovemu namestniku. Ustrezno se uporabljajo pravila o zaščiti zaposlenih, ki prijavijo kršitve poklicnih dolžnosti.

0.6 Uporaba virov ECB

Zaposleni morajo spoštovati in varovati lastnino ECB. ECB zagotavlja vso opremo in zmogljivosti, ne glede na njihove značilnosti, samo za službeno uporabo, razen če je zasebna uporaba dovoljena v skladu z ustreznimi notranjimi pravili v Priročniku o poslovnih praksah ali na podlagi posebnega dovoljenja generalnega direktorja generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovega namestnika. Zaposleni morajo izvesti vse razumne in ustrezne ukrepe, da omejijo stroške, tako da se razpoložljivi viri lahko uporabijo čim bolj učinkovito.

0.7 Izvajanje

0.7.1 Brez poseganja v člen 0.4.2 lahko Služba za skladnost s predpisi in upravljanje skupaj z generalnim direktorjem generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovim namestnikom izda smernice o razlagi in uporabi okvira poklicne etike.

- 0.7.2 Zaposleni lahko zaprosijo Službo za skladnost s predpisi in upravljanje ali generalnega direktorja generalnega direktorata Kadrovska služba ali njegovega namestnika, kadar so ti pristojni za odločanje, za usmeritev v vsaki zadevi v zvezi z svojim spoštovanjem okvira poklicne etike. Ravnanje zaposlenih, ki je v celoti skladno z nasveti Službe za skladnost s predpisi in upravljanje ali generalnega direktorja generalnega direktorata Kadrovska služba, se šteje za skladno z okvirom poklicne etike in ne more biti razlog za uvedbo disciplinskega postopka. Ti nasveti pa zaposlenih ne razbremenjujejo nobenih obveznosti po nacionalnem pravu.“

(*) Uredba (EU) 2018/1725 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2018 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah, organih, uradih in agencijah Unije in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 45/2001 in Sklepa št. 1247/2002/ES (UL L 295, 21.11.2018, str. 39).

(**) Kodeks ravnanja za visoke uradnike Evropske centralne banke (2019/C 89/03) (UL C 89, 8.3.2019, str. 2).

(***) Sklep Evropske centralne banke (EU) 2016/456 z dne 4. marca 2016 o pogojih za preiskave Evropskega urada za boj proti goljufijam v Evropski centralni banki v zvezi s preprečevanjem goljufij, korupcije in drugih nezakonitih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije (ECB/2016/3) (UL L 79, 30.3.2016, str. 34).

EVROPSKA KOMISIJA

Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji **(Zadeva M.9953 — CalSTRS/Altitude Group/AI THD)**

(Besedilo velja za EGP)

(2020/C 375/03)

Komisija se je 28. oktober 2020 odločila, da ne bo nasprotovala zgoraj navedeni priglašeni koncentraciji in jo bo razglasila za združljivo z notranjim trgov. Ta odločitev je sprejeta v skladu s členom 6(1)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾. Celotno besedilo odločitve je na voljo samo v angleščini in bo objavljeno po tem, ko bodo iz besedila odstranjene morebitne poslovne skrivnosti. Na voljo bo:

- v razdelku o združitvah na spletišču Komisije o konkurenci (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Spletišče vsebuje različne pripomočke za iskanje posameznih odločitev o združitvah, vključno z nazivi podjetij, številkami zadev, datumi ter indeksi področij,
- v elektronski obliki na spletišču EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sl>) pod dokumentarno številko 32020M9953. EUR-Lex zagotavlja spletni dostop do evropskega prava.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji
(Zadeva M.10003 — DWS/Vertex Bioenergy)

(Besedilo velja za EGP)

(2020/C 375/04)

Komisija se je 30. oktober 2020 odločila, da ne bo nasprotovala zgoraj navedeni priglašeni koncentraciji in jo bo razglasila za združljivo z notranjim trgov. Ta odločitev je sprejeta v skladu s členom 6(1)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾. Celotno besedilo odločitve je na voljo samo v angleščini in bo objavljeno po tem, ko bodo iz besedila odstranjene morebitne poslovne skrivnosti. Na voljo bo:

- v razdelku o združitvah na spletišču Komisije o konkurenci (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Spletišče vsebuje različne pripomočke za iskanje posameznih odločitev o združitvah, vključno z nazivi podjetij, številkami zadev, datumi ter indeksi področij,
- v elektronski obliki na spletišču EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sl>) pod dokumentarno številko 32020M10003. EUR-Lex zagotavlja spletni dostop do evropskega prava.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji
(Zadeva M.9619 — CDC/EDF/ENGIE/La Poste)

(Besedilo velja za EGP)

(2020/C 375/05)

Komisija se je 11. avgust 2020 odločila, da ne bo nasprotovala zgoraj navedeni priglašeni koncentraciji in jo bo razglasila za združljivo z notranjim trgov. Ta odločitev je sprejeta v skladu s členom 6(1)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾. Celotno besedilo odločitve je na voljo samo v francoščini in bo objavljeno po tem, ko bodo iz besedila odstranjene morebitne poslovne skrivnosti. Na voljo bo:

- v razdelku o združitvah na spletišču Komisije o konkurenci (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Spletišče vsebuje različne pripomočke za iskanje posameznih odločitev o združitvah, vključno z nazivi podjetij, številkami zadev, datumi ter indeksi področij.
- v elektronski obliki na spletišču EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sl>) pod dokumentarno številko 32020M9619. EUR-Lex zagotavlja spletni dostop do evropskega prava.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

Nenasprotovanje priglašeni koncentraciji
(Zadeva M.8130 — Imerys/Alteo certain assets)

(Besedilo velja za EGP)

(2020/C 375/06)

Komisija se je 28. oktober 2016 odločila, da ne bo nasprotovala zgoraj navedeni priglašeni koncentraciji in jo bo razglasila za združljivo z notranjim trgov. Ta odločitev je sprejeta v skladu s členom 6(1)(b) v povezavi s členom 6(2) Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾. Celotno besedilo odločitve je na voljo samo v angleščini in bo objavljeno po tem, ko bodo iz besedila odstranjene morebitne poslovne skrivnosti. Na voljo bo:

- v razdelku o združitvah na spletišču Komisije o konkurenci (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Spletišče vsebuje različne pripomočke za iskanje posameznih odločitev o združitvah, vključno z nazivi podjetij, številkami zadev, datumi ter indeksi področij,
- v elektronski obliki na spletišču EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=sl>) pod dokumentarno številko 32016M8130. EUR-Lex zagotavlja spletni dostop do evropskega prava.

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1.

IV

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE
UNIJE

EVROPSKA KOMISIJA

Menjalni tečaji eura ⁽¹⁾

5. november 2020

(2020/C 375/07)

1 euro =

Valuta			Menjalni tečaj		
USD	ameriški dolar	1,1855	CAD	kanadski dolar	1,5478
JPY	japonski jen	122,86	HKD	hongkonški dolar	9,1922
DKK	danska krona	7,4467	NZD	novozelandski dolar	1,7540
GBP	funt šterling	0,90450	SGD	singapurski dolar	1,6014
SEK	švedska krona	10,2770	KRW	južnokorejski won	1 330,68
CHF	švicarski frank	1,0724	ZAR	južnoafriški rand	18,6894
ISK	islandska krona	163,70	CNY	kitajski juan	7,8331
NOK	norveška krona	10,8500	HRK	hrvaška kuna	7,5518
BGN	lev	1,9558	IDR	indonezijska rupija	16 901,14
CZK	češka krona	26,766	MYR	malezijski ringit	4,9169
HUF	madžarski forint	357,83	PHP	filipinski peso	57,218
PLN	poljski zlot	4,5134	RUB	ruski rubelj	91,7450
RON	romunski leu	4,8648	THB	tajski bat	36,525
TRY	turška lira	9,9980	BRL	brazilski real	6,5906
AUD	avstralski dolar	1,6356	MXN	mehiški peso	24,5016
			INR	indijska rupija	87,7405

⁽¹⁾ Vir: referenčni menjalni tečaj, ki ga objavlja ECB.

SKLEP KOMISIJE**z dne 22. julija 2020**

o navodilih centralnemu administratorju evidence transakcij Evropske unije, naj v evidenco transakcij Evropske unije vnese spremembe preglednic nacionalnih dodelitev za letalstvo, kar zadeva pravice za letalstvo, ki jih v letu 2020 brezplačno dodelijo države članice, ki upravljajo operatorje zrakoplovov, ki so opravljali lete iz EU v Švico

(2020/C 375/08)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES ⁽¹⁾,ob upoštevanju Uredbe Komisije (EU) št. 389/2013 z dne 2. maja 2013 o določitvi registra Unije v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter odločbama št. 280/2004/ES in št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi uredb Komisije (EU) št. 920/2010 in št. 1193/2011 ⁽²⁾ ter zlasti člena 55(3) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Sklep Komisije 2011/638/EU ⁽³⁾ določa referenčne vrednosti za brezplačno dodeljevanje pravic do emisije toplogrednih plinov operatorjem zrakoplovov v skladu s členom 3e(1) Direktive 2003/87/ES.
- (2) V skladu členom 28a(7) Direktive 2003/87/ES se za države, s katerimi je bil dosežen sporazum v skladu s členom 25 ali 25a navedene direktive, začasno odstopanje v zvezi z leti v tretje države in iz njih uporablja le v skladu s pogoji takega sporazuma.
- (3) Sporazum med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o povezavi njunih sistemov trgovanja z emisijami toplogrednih plinov ⁽⁴⁾ (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o povezavi) je bil podpisan 23. novembra 2017, veljati pa je začel 1. januarja 2020.
- (4) Točka B Priloge I k Sporazumu o povezavi glede področja uporabe določa, da so leti, ki imajo vzlet na aerodromu, ki se nahaja na območju EGP, in pristaneke na aerodromu, ki se nahaja na območju Švice, vključeni v področje uporabe EU ETS.
- (5) Komisija je 18. maja 2020 sprejela Delegirani sklep C(2020) 3107 o spremembi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede izključitve dohodnih letov iz Švice iz sistema EU za trgovanje z emisijami. Ko navedeni sklep začne veljati, je treba ustrezno spremeniti preglednice nacionalnih dodelitev za letalstvo.
- (6) V skladu s členom 55(3) Uredbe (EU) št. 389/2013 Komisija centralnemu administratorju evidence transakcij Evropske unije naroči, naj revidirane preglednice nacionalnih dodelitev za letalstvo vnese v evidenco transakcij Evropske unije –

⁽¹⁾ UL L 275, 25.10.2003, str. 32.⁽²⁾ UL L 122, 3.5.2013, str. 1.⁽³⁾ Sklep Komisije 2011/638/EU z dne 26. septembra 2011 o referenčnih vrednostih za brezplačno dodeljevanje pravic do emisije toplogrednih plinov operatorjem zrakoplovov v skladu s členom 3e Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 252, 28.9.2011, str. 20).⁽⁴⁾ UL L 322, 7.12.2017, str. 3.

SKLENILA:

Edini člen

Centralni administrator evidence transakcij Evropske unije v navedeno evidenco vnese revidirane preglednice nacionalnih dodelitev za letalstvo, kar zadeva pravice za letalstvo, ki jih v letu 2020 brezplačno dodelijo države članice, ki upravljajo operatorje zrakoplovov, ki so opravljali lete iz EU v Švico. Revidirane preglednice nacionalnih dodelitev za letalstvo so navedene v Prilogi.

V Bruslju, 22. julija 2020

Za Komisijo
Frans TIMMERMANS
Izvršni podpredsednik

PRILOGA I

Spremembe preglednice nacionalnih dodelitev za leto 2020 v skladu s Sporazumom med Evropsko unijo in Švicarsko konfederacijo o povezavi njunih sistemov trgovanja z emisijami toplogrednih plinov ter Delegiranim sklepom Komisije C(2020) 3107

Opomba: Vrednosti za leto 2020 so skupne. Vključujejo začetno dodelitev za lete med aerodromi na območju EGP in dodatno dodelitev za lete v Švico in znotraj nje. Te vrednosti je treba vnesti kot posodobitve v datoteko XML s preglednicami nacionalnih dodelitev za letalstvo.

Država članica: Avstrija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
440	Austrian Airlines AG	424 300
19210	UIA-VB	3 289
30323	International Jet Management GmbH	157
33061	AVCON JET AG	83
28567	Tupack Verpackungen Gesellschaft m.b.H.	17
25989	The Flying Bulls	16
45083	easyJet Europe Airline GmbH	1 823 642

Država članica: Belgija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
908	BRUSSELS AIRLINES	285 422
27011	ASL Airlines Belgium	110 688
2344	SAUDI ARABIAN AIRLINES CORPORATION	3 031
32432	EgyptAir	315
29427	Flying Service	271
13457	EXCLU Flying Partners CVBA	81
36269	EXCLU VF International SAGL	22
28582	EXCLU Inter-Wetail c/o Jet Aviation Business Jets AG	14

Država članica: Bolgarija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
29056	Bulgaria Air	81 265
28445	BH AIR	41 204

Država članica: Hrvaška

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
12495	Croatia Airlines hrvatska zrakoplovna tvrtka d.d.	88 551

Država članica: Ciper

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
7132	Joannou & Paraskevaides (Aviation) Limited	30

Država članica: Češka

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
859	České aerolinie a.s.	256 608
24903	Smartwings, a.s.	119 819
34430	CAIMITO ENTERPRISES LIMITED	16

Država članica:

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
9918	Star Air A/S	97 822
32158	Jet Time A/S	37 762
4357	SUN-AIR of Scandinavia A/S	6 021
366	DAT A/S	5 855
142	P/F Atlantic Airways	659
3456	Air Alsie A/S	433

Država članica: Finska

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
1167	Finnair Oyj	504 434

Država članica: Francija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
227	AIR FRANCE	1 354 329
2850	easyJet Switzerland SA	168 483
27518	ASL AIRLINES FRANCE SA	60 691
10326	NOUVELAIR TUNISIE	3 172

5636	AIR SEYCHELLES	2 478
28237	TWIN JET	2 023
258	ROYAL AIR MAROC	1 331
261	AIR MAURITIUS LIMITED	796
22432	QATAR AMIRI FLIGHT	276
159	TAG AVIATION SUISSE	147
1855	MIDDLE EAST AIRLINES - AIRLIBAN S.A.L.	40
19696	LYRECO	33
5432	SAUDI OGER	32
4790	AIRBY	25
30067	BONGRAIN BENELUX	23
4306	ACCOR SA	15
1976	MARITIME INVESTMENT AND SHIPPING COMPANY LIMITED	14
7028	THE DOW CHEMICAL COMPANY	34
26287	ALTONA	7

Država članica:**Nemčija**

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
1776	Deutsche Lufthansa AG	2 152 188
28944	Germanwings GmbH	381 116
36121	European Air Transport Leipzig GmbH	358 714
1389	TUIfly GmbH	216 669
824	Condor Flugdienst GmbH i.L.	205 740
1652	Korean Air Lines Co., Ltd	21 582
8272	ASL Airlines (Switzerland) AG	7 448
10201	SunExpress	1 578
10690	PEGASUS HAVA TASIMACILIGI A.S.	1 350
2840	Volkswagen AirService GmbH	498
26466	DC Aviation GmbH	454
1778	Bundesamt für Infrastruktur, Umweltschutz und Dienstleistungen der Bundeswehr	431
3647	Adolf Würth GmbH & Co KG	159
2833	Viessmann Werke GmbH & Co KG	85
24270	Montenegro Airlines	62
18991	SAP SE	30
567	OBO JET-Charter GmbH	24
14557	Steiner-Film Inh. Siegfried Steiner e.K.	19
967	DAS Direct Air Service GmbH & Co. KG	14

1323	WEKA Flugdienst GmbH	14
6667	Bombardier Aerospace Corporation	13
30605	Wheels Aviation Limited	10
516	Bahag Baus Handelsgesellschaft AG Zug/Schweiz Zweigniederlassung Mannheim	9
14658	Bayerische Motoren Werke Aktiengesellschaft	66
31614	Bombardier Transportation GmbH	11
32953	HeidelbergCement AG	17
037070	Trevo Aviation Ltd.	26
12648	Pacelli-Beteiligungs GmbH & co. KG	4
6802	Aero Personal s.a de c.v.	9
24784	Samsung Techwin Co., Ltd.	2
16761	Jetflight Aviation Inc.	1
33706	Arcas Aviation GmbH & Co. KG	10
35418	Challenge Aero AG	3
34984	AMC Aircraft Management Concept	1

Država članica: **Grčija**

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
20514	AEGEAN AIRLINES S.A.	396 441
34624	OLYMPIC AIR	208 654
31109	SKY EXPRESS S.A.	3 001

Država članica: **Irska**

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
132	Aer Lingus Limited	583 592
23828	EMC Ireland	98
29120	Ven Air	13
32096	Prime Aviation JSC	10
2079	Owens-Illinois General inc	6

Država članica: **Italija**

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
34831	Alitalia Società Aerea Italiana S.p.A.	1 025 637
8484	SIRIO S.p.A.	361
31311	MSC Aviation SA	27

Država članica: Latvija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
23085	A/S "AirBaltic Corporation"	192 796
21470	Smartlynx Airlines	9 207

Država članica: Luksemburg

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
1781	LUXAIR	54 596
26052	Global Jet Luxembourg	306

Država članica: Malta

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
256	Air Malta plc	181 862
34461	Comlux Malta Ltd.	72

Država članica: Nizozemska

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
1640	Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.	784 194
2723	Transavia Airlines B.V.	409 478
1005	El Al Israel Airlines Ltd	1 272
2440	Shell Aircraft Limited	29
29439	Liberty Global Europe Management B.V.	27

Država članica: Norveška

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
22212	Norwegian Air Shuttle ASA	827 543

Država članica: Poljska

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
1763	POLSKIE LINIE LOTNICZE LOT SPÓŁKA AKCYJNA	226 673
36143	Enter Air spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	132 870

Država članica: Portugalska

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
2656	Transportes Aéreos Portugueses, S.A.	525 241
23781	Netjets Transportes Aereos SA	4 460
32417	Ibis Participações e Serviços Ltda	3

Država članica: Romunija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
2658	S.C. TAROM S.A.	136 559

Država članica: Španija

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
1475	IBERIA LAE SA OPERADORA SU	792 702
30190	Vueling Airlines, S.A.	824 304
9345	Air Europa Líneas Aéreas, S.A.U.	252 480
11309	Swiftair SA	16 917
6101	Edelweiss Air AG	15 813
32000	Privilege Style	13 215
27226	Executive Airlines, S.L.	321
4402	Gestair, S.A.	251
28586	Go ahead international	23
29804	PUNTO FA S.L.	18
31936	SQUADRON AVIATION SERVICES, LTD	2
4470	INDUSTRIAS TITAN, S.A.	12
36637	Alba Star, S.A.	26 142
40052	Evelop Airlines, S.L.	25 785

Država članica: Švedska

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
2351	Scandinavian Airlines System SAS	1 327 208
21450	Braathens Regional Aviation AB	56 569
1116	Försvarsmakten	93

Država članica: Združeno kraljestvo

Identifikacijska št. ETS	Ime operatorja	2020
00590	BRITISH AIRWAYS PLC	1 349 506
30131	TUI Airways Limited	741 335
07532	Jet2.com Limited	303 689
5453	Flybe Limited	223 596
12669	BA CITYFLYER LIMITED	37 799
26351	Air Kilroe Limited (ki trguje pod imenom Eastern Airways)	24 054
04744	Titan Airways Limited	9 460
1673	Kuwait Airways Corporation	6 307
17692	ONUR AIR TASIMACILIK A.S	2 495
1801	MALAYSIA AIRLINES BERHAD	1 098
7618	Gama Aviation (UK) Limited	508
26684	TAG AVIATION UK LTD	471
18224	Uzbekistan Airways	149
29929	ETIHAD AIRWAYS	232
201	Air Canada	172
7521	Formula One Management Limited	148
6064	Dubai Air Wing	91
33204	INEOS Aviation Limited	119
23881	Executive Jet Management, Inc.	62
6323	Banline Aviation Ltd	41
9962	ICELAND FOODS LTD	28
1905	3M Company	17
8849	Honeywell International, Inc.	14
3991	Sioux Company Ltd	14
31943	AMGEN INC.	6
20894	KOHLER CO	6
33938	AMAC Corporate Jet AG	7
4025	Embraer SA	7
29824	EIE Eagle Inc. Est.	4
3751	The Procter & Gamble Company	6
31508	AL SALAM 319LTD	3
28494	SWISS INTERNATIONAL AIR LINES AG	289 088
1703	Learjet Inc.	4
27893	Merck & Co Inc	3

36153	Bayham Limited	8
34153	Cayley Aviation Ltd.	2
46235	easyJet UK Limited	1 165 113
2782	United Airlines, Inc.	1 304
31095	NetJets Aviation Inc.	44
29471	ExecuJet Europe AG	137
2463	Singapore Airlines Limited	23 065

V

(Objave)

POSTOPKI V ZVEZI Z IZVAJANJEM POLITIKE KONKURENCE

EVROPSKA KOMISIJA

Predhodna priglasitev koncentracije**(Zadeva M.9989 – BB Holding Investment/Duferdofin-Nucor)****Zadeva, primerna za obravnavo po poenostavljenem postopku****(Besedilo velja za EGP)**

(2020/C 375/09)

1. Komisija je 28. oktobra 2020 prejela priglasitev predlagane koncentracije v skladu s členom 4 Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽¹⁾.

Ta priglasitev zadeva naslednji podjetji:

- BB Holding Investment S.A. („BB Holding Investment“, Luksemburg),
- Duferdofin-Nucor S.r.l. („Duferdofin-Nucor“, Italija), ki ga skupaj obvladujeta podjetji BB Holding Investment S.A. in Nucor European Holdings BV.

Podjetje BB Holding Investment pridobi v smislu člena 3(1)(b) uredbe o združitvah izključni nadzor nad celotnim podjetjem Duferdofin-Nucor.

Koncentracija se izvede z nakupom delnic.

2. Poslovne dejavnosti zadevnih podjetij so:

- za podjetje BB Holding Investment: upravljanje podjetij, dejavnih na področju energetike, prevoza blaga in jekla, kjer je dejavno predvsem na področju trgovanja z jeklenimi izdelki oziroma njihove distribucije,
- za podjetje Duferdofin-Nucor: proizvodnja in distribucija izdelkov iz ogljikovega jekla, kot so blumi, gredice in plošče, ter končnih dolgih izdelkov, zlasti težkih profilov (nosilci).

3. Po predhodnem pregledu Komisija ugotavlja, da bi se za priglašeno koncentracijo lahko uporabljala uredba o združitvah. Vendar končna odločitev o tem še ni sprejeta.

V skladu z Obvestilom Komisije o poenostavljenem postopku obravnave določenih koncentracij na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 ⁽²⁾ je treba opozoriti, da je ta zadeva primerna za obravnavo po postopku iz Obvestila.

4. Komisija zainteresirane tretje osebe poziva, naj ji predložijo morebitne pripombe glede predlagane transakcije.

Komisija mora pripombe prejeti najpozneje v 10 dneh po datumu te objave. Pri tem vedno navedite sklicno številko:

M.9989 – BB Holding Investment/Duferdofin-Nucor

⁽¹⁾ UL L 24, 29.1.2004, str. 1 (uredba o združitvah).

⁽²⁾ UL C 366, 14.12.2013, str. 5.

Pripombe se lahko Komisiji pošljejo po elektronski pošti, po telefaksu ali po pošti. Pri tem uporabite spodnje kontaktne podatke:

E-naslov: COMP-MERGER-REGISTRY@ec.europa.eu

Faks +32 22964301

poštni naslov:

European Commission
Directorate-General for Competition
Merger Registry
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

ISSN 1977-1045 (elektronska različica)
ISSN 1725-5244 (tiskana različica)

Urad za publikacije
Evropske unije
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL